

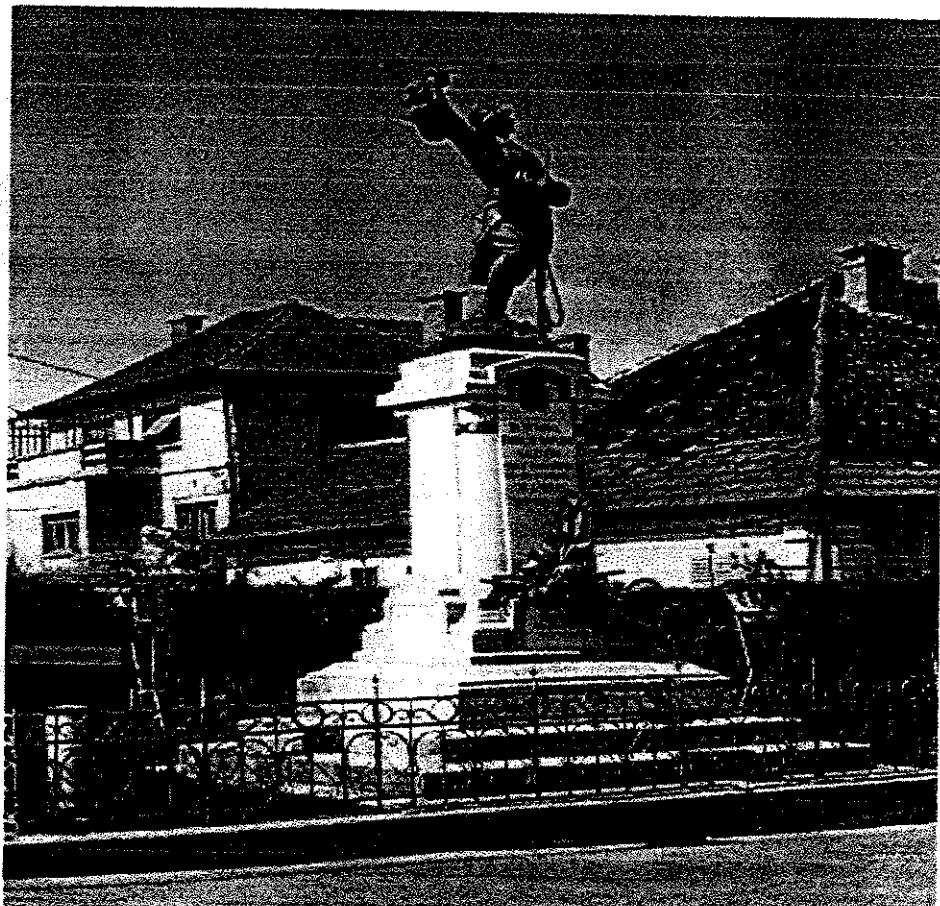
ANUL XIII (Serie nouă)
Trimestru IV - 1999 Nr.22

PLAIURI SĂCELENE

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ "IZVORUL" - SĂCELE, ÎNFIINȚATĂ
ÎN ANUL 1922 ȘI ÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRASOV, SUB NR. 15553, DIN 8.03.1994,
cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SĂCELE

VREM

să răscolum trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să înfățișem prezentul văduvit de măreția trecutului
să despicăm drum nou prin vremuri Săcelelor de mâine și
să contribuim cu toată puterea noastră de muncă tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocănești

PLAIURI SĂCELENE

APARE TRIMESTRIAL

CUPRINS

IN MEMORIAM

1 Decembrie 1918	pag.3
Nașterea Domnului	pag.3
Să ne cunoaștem începuturile!(III)	pag.7
Festivitatea de dezvelire a plăcii comemorative "Prof. N.R. Colceag"	pag.8
Nunta la mocii săceleni (III)	pag.11
Viața ca o poveste !	pag.12
Mentalitatea românilor	pag.14

CULTURĂ

Cronică	pag.15
Cronica limbii	pag.15
Poezii	pag.16
Cum (mai) scriem	pag.17
La pas prin librării	pag.18

ACTUALITATEA SĂCELEANĂ

Săcele îmbrățișează Basarabia	pag.19
Primăria orașului Săcele	pag.21
Policlinica Orășenească Săcele	pag.21

OPINII

Manualul de istorie	pag.22
Necesitatea de a fi	pag.23
Ne invadăza prostul gust!	pag.23

CONSULTATIE JURIDICĂ

Necesitatea cunoașterii și respectării legii	pag.24
---	--------

SĂNĂTATE - SPORT

Gripa	pag.25
Sportul săcelean	pag.26

IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM

1 DECEMBRIE 1918, ZIUA MAREI UNIRI

*Săceleni militanți cu arma și condeiul,
pentru Marea Unire*

Ziua de 1 Decembrie 1918 a fost un moment cu adevărat revoluționar în istoria țării noastre, bornă de hotar în timp, care a marcat evenimentul Marei Uniri a tuturor provinciilor dintre granițele firești, locuite majoritar de români. La 1 Decembrie 1918, a fost încununarea supremă, cu Iaurii succesului, a aspirațiilor, voinței și luptelor de

secole ale românilor pentru Unire și trai, într-un Stat organizat după reguli moderne. Vestitorul acelei împliniri a idealurilor de libertate și unitate națională a românilor, la Alba Iulia, în 1918, a fost Vasile Goldiș, din a cărui expunere de motive și a Proiectului de Hotărâre desprindem următoarele: "Națiunile trebuie liberate. Între aceste națiuni se află și Națiunea Română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii Române de a fi liberată, îl recunoaște lumea întreagă, îl recunoște acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar, odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni, însemnează unirea ei cu Țara Românească." Sîi, într-un alt pasaj: "Unirea tuturor românilor într-un singur stat numai atunci va fi garantată prin istorie mai departe, când va răspunde tuturor îndatoririlor impuse prin noua concepție a civilizației. Ea ne va inspira datoria, să nu pedepsim progeniturile pentru păcatele părintilor și, ca urmare, va trebui să asigurăm tuturor aceleași drepturi și aceleași datorii. Civilizația care ne-a eliberat, pretinde și la noi respectul pentru dânsa și ne obligă să prăbuşim în noul nostru Stat orice privilegiu și să statovnicim ca fundament al acestui Stat, munca și răsplata ei integrală" (din C.R. 293/27.XI.1998).

Eminentul om politic al timpului, Iuliu Maniu, vorbind în numele Partidului Național Român, la Marea Adunare de la Alba Iulia, a pledat convingător pentru dreptul Transilvaniei de a se uni cu Țara... Noi, români din Transilvania, Banat și Ungaria, suntem în drept și avem datoria să pretendem această Unire, pentru că aici a fost leagănul românilor... Noi nu ne putem închipui viață mai departe fără a fi împreună cu întreg neamul românesc, și mai bine voim moartea decât o viață de schilav umilit, departe de frații săi". /ibid/

(continuare în pagina 4)

Cu ocazia Sărbătorilor de iarnă, a Sfântului Grăciun și a Anului Nou, redacția revistei "Plaiuri Săcelene" urează tuturor membrilor Asociației, sponsorilor și tuturor săcelenilor un cald "La Mulți Ani!", bucurii, împliniri și fericire alături de cei dragi.

NAȘTEREA DOMNULUI

"Fecioara astăzi, pe cel mai presus de ființă naște, și pământul, peșteră, celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii îl măresc, iar magii cu steaua călătoresc, că pentru noi s-a născut Prunc Tânăr, prea veșnicul Dumnezeu".

(Condacul praznicului)

Dintre toate făpturile create de Dumnezeu, ultima și cea mai de seamă, este ornul. Cu aceasta,

D u m n e z e u
de creație, omul
c r e a t i u n i i ,
prin demnitatea și
toate celelalte
pământului, fiind
ele ca și de lumea
ocupând locul de
lumea spirituală și
L u m i i
îi aparține cu
celei materiale, cu
prin aceasta

încheie opera
fiind coroana
deosebindu-se
natura sa de
făpturi ale
însă legat de
spirituală,
mijloc între
cea materială
spirituale, omul
sufletul său, iar
trupul său, fiind
punct de
întretăiere a celor două lumi, dar totodată și o sinteză
a acestora. Filozofia greacă l-a numit pe om microcosmos - reprezentare la scară mică a lumii, adică a macrocosmosului. După ce Dumnezeu l-a creat pe om, l-a așezat în Rai și i-a dat o singură poruncă: să nu măñince dintr-un anumit pom. Adam a ascultat o vreme și a respectat porunca lui Dumnezeu, care l-a înzestrat cu înțelepciune, dar și cu libertate. Teologia ne învață că primul om "tindea spre perfecțiune". Atât timp cât nu a intervenit nimic din afară, Adam a respectat porunca lui Dumnezeu fără nici o greutate. Iată însă, că în viață primei perechi de oamenii intervene cineva, cineva care era invidios pe fericirea omului, poziție pe care o avusese și el cândva și pe care o pierduse din mândrie și prin răzvrătire. Acesta era diavolul, care și-a pus în gând să-l întoarcă pe om de la ascultare, de la supunere, de la buna relație cu Dumnezeu și să-l determine să greșească față de Creatorul său, căcând

(continuare în pagina 6)

IN MEMORIAM . IN MEMORIAM . IN MEMORIAM . IN MEMORIAM . IN MEMORIAM

(continuare din pagina 3)

1 DECEMBRIE 1918, ZIUA MAREI UNIRI

Marea Unire a Românilor de la 1918, n-a fost consecință spontană a unui miracol, ci rezultatul eforturilor, de multe secole cu care națiunea română a urmărit acest ideal. Unirea a înmănușcat concret, în faptă de istorie, luptele și sacrificiile pe care mulți români din diferite provincii, orașe ori sate, le-au făcut de-a lungul timpului pentru acest eveniment. În șuviul energiilor pe care trecutul neamului le-a mobilizat pentru Unire, zona Brașovului, din care Săcelenii face parte, se află la loc de frunte. Românenii săceleni, animați de adevărat patriotism, s-au înscris cu cinste și glorie în istoria acestui crucial eveniment. Lupta și sacrificiile românilor săceleni pentru acest fel politic, n-au fost episodice, hazardate ori întâmplătoare, ci, împreună, parte din întregul istoriei neamului și manifestări de trăire prin fapte de abnegație pornite din suflet. Ei s-au dovedit vrednici moștenitori ai acestor locuri, pe care nu le-au părăsit niciodată, au trudit pe ele, le-au apărat și cucerit prin jertfe de sânge, când a fost nevoie.

Marea Unire a fost îndelung așteptată și pregătită. Românenii din Transilvania trăiau sub dominație străină, dar cu sufletul erau la frații de peste munți. Pe potecile și plaiurile transhumanței, cu oile spre câmpii întinse ale Bărăganului, Basarabiei, Dobrogei, Balta Brăilei, mocanii săceleni duceau cu ei dorurile și aspirațiile de libertate ale ardelenilor și aduceau, la întoarcere, speranțele de unire. Un cunoscut călător și memorialist englez - Charles Boner - aflându-se în Transilvania, la 1865 nota că: "Austria greșește când clădește pe credința românilor", pentru că "pe români nimic nu-i atrage spre Apus,... Speranțele lor sunt îndreptate toate spre Răsărit și toți trăiesc în taină nădejdea că odată, după unirea tuturor provinciilor, se va intemeia o Națiune Românească mare și puternică". (din "Trecutul nostru românesc" de Ioan Lupaș, bibl. Astra, 1934, pag. 245).

Despre mari cărturari, prelați slujitori ai bisericii străbune, tribuni luptători, învățători și profesori ori ostași anonimi săceleni care și-au înscris numele în cartea de aur a bătăliilor pentru idealurile de unitate s-au făcut repetate referiri și în paginile revistei "Plaiuri Săcelene".

De aici, din Săcele, s-au ridicat multe personalități destoinice, care au militat pentru Unirea cea Mare, găsindu-și loc bine meritat într-un Panteon local, chiar dacă acesta este imaginar, al acestui eveniment: Nicolae și Radu Popaea, Radu și Oprea Moroianu, Constantin Secăreanu, Oprea Circa (Târcă) dinainte de 1900. Aceștora li se adaugă cărturari iluștri care au luptat cu deosebire la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru: frații Ion și Alexandru Lapedatu, Ghe. Moroianu, Ghe. Dragoș, I. U. Soricu, aviatorul Penes și alții.

Manualele și tratatele științifice de Istorie a țării, în mod firesc, nu pot detalia faptele și nici pomeni numele tuturor celor care și-au sacrificat energiile, uneori chiar și viața,

pentru eliberarea și propășirea neamului. Însă, obștea zonală, cu deosebire cea locală, își face o datorie de cinste și onoare dacă glorifică eroii și pe oamenii de seamă ai neamului. Rememorarea acestora este o hrănă sufletească fericită, dacă este folosită ca model de viață de către generațiile actuale și cele care vor veni. Constatăm însă, cu surprindere azi, cum sentimente care odinioară erau liantul neamului, pentru unire și solidaritate, atât la bine cât și la rău, se erodează și degradează, locul lor fiind luat de trăiri sufletești, potrivnice autenticului patriotism. Asistăm cu nedumerire la evenimente care vădesc deteriorarea instrumentelor de educație cetățenească, care odinioară s-au dovedit a fi eficiente. Printre acestea, istoria neamului, obiect de studiu obligatoriu pentru elevii din școala de cultură generală. Vedem cum azi se atentează, pe diferite căi, la puterea formativă a acestei discipline, prin alterarea dirijată a conținutului prezentat elevilor drept informație. În asemenea condiții, cu greu ne mai putem gândi la o pregătire a tineretului de azi și cu elemente de istorie zonală și locală. În trecutul școlii românești, la anumite clase și lecții de istorie, la ore de dirigenție, în activități extracurriculare și cu alte ocazii educative, specifice timpului liber al tinerilor, educatorii apelați frecvent la istoria locală, întrucât imbină informația cu plăcutul, elevii fiind solicitați, mai mult sau mai puțin, să practice cele învățate. Monumente, plăci comemorative, nume de străzi, de instituții, muzeu și.a., cultivau (și sperăm, mai cultivă!) sentimente de mândrie locală, de solidaritate și unitate patriotică. Punem în evidență și subliniem aspectul educativ mai sus amintit deoarece, realitățile de azi dezvăluie multe și serioase curențe în cultura și conduită moral-civică a multor cetățeni, cu deosebire a unor tineri.

Sărbătorim în fiecare an, la 1 Decembrie, Ziua Marei Uniri, fără a rememora cu fastul și recunoștința cuvenite pe cei care au realizat-o prin mari sacrificii. Nu putem interpreta și explica prezentul pentru a-l face mai bun, a-l corecta și dezvolta potrivit speranțelor oamenilor, fără a răscoli trecutul și a-l face cunoscut celor de azi, pentru a învăța din greșelile celor de odinioară.

Marea Unire a fost o speranță și un ideal al românismului. La pregătirea, înfăptuirea, organizarea și consolidarea României întregite, au participat mulți români săceleni.

În 1916, aceștia, în frunte cu preoți, au întâmpinat cu flori, daruri, ceremonii religioase și cântece de viteză, pe ostași români, care veneau, de peste Carpați, pentru a elibera Ardealul. Mulți tineri din Săcele, înrolați cu sila în armata austro-ungară, au refuzat să lupte împotriva fraților din regat, unii dezertând și fraternizând cu oastea română. În război, pe frontul din Italia, la Tirol, în vara lui 1918, ofițerul prof. Ghe. Dragoș din Satulung, cu sprijinul

(continuare în pagina 5)

(continuare din pagina 4)

1 DECEMBRIE 1918, ZIUA MAREI UNIRI

caporalului Marin Ciortea, se găsea mereu în mijlocul soldaților români, pe care, într-o atmosferă familiară, căuta să-i pregătească pentru acțiunea de eliberare din robia politică și socială, pentru unirea tuturor românilor... În acest sens, profesorul-ofițer, le povestea soldaților din trecutul de suferințe și de mărețe fapte de vitejie, eroism și sacrificiu ale poporului român pentru libertate., dreptate și unire. Expunerile - afirmă Ghe. Dragoș - "le combinam cu povești, poezii, lecturi, doine, anecdotă, cântece patriotice și cu cetirea ziarului "Drapelul 86" din Lugoj... (Ghe. Dragoș "Durerile războiului și bucuria izbăvirii" din "Românismul brașovenilor" Brașov 1998, pag. 227). Scrisori din acele vremuri de război, vorbesc despre curajosul comandant de avion, săceleanul Ioan Penes, despre dezarmarea de către Gărzile Naționale locale a unor trupe inamice, aflate în retragere peste pasul Bratocea și folosirea armamentului capturat pentru pază și ordine în localitățile ocupate de români. Faptele de eroism ale românilor, în luptele lor pentru libertate și unire, au fost cântate cu patos de poeti și prozatori săceleni, printre care: I.U.Soricu, V. Tudoran, G.Dragoș și alții. Asistăm azi, cu nedumerire, la faptul că intelectualitatea săceleană post comună nu s-a străduit să scormonească trecutul răvășit în cei peste 50 de ani de opresiune și să alcătuiască, acum în libertate, o culegere de scrisori literar-artistice despre Mareea Unire, create de autori săceleni, pentru uzu! școlilor. Nu se constată încă după cei 10 ani de liberitate și democrație, eforturi săcelene suficiente de a face, în cadrul bibliotecii orășenești, în cele școlare, din întreprinderi și instituții, ori pe lângă biserici, secții cu scrisori și alte documente de valoare despre trecutul acestei localități.

Trăim o perioadă social-economică de tranziție, caracterizată de o criză globală; dezordinea, anarhia, corupția induc spre degradare socială. Asemenea manifestări, cu particularul lor, au avut loc și după Mareea Unire din 1918. Atunci însă, s-au găsit personalități politice de prim rang din România, care să guverneze destoinic ofertele istoriei, cu deosebire cele externe, dar și vigoarea patriotismului zonal și local, pentru a redresa într-o perioadă restrânsă de timp, viața social-economică și culturală a țării întregite. Istoria consemnează cele enunțate mai sus. Zona Brașovului, Săcelele în particular, au oferit atunci țării oameni de înaltă ținută moral-politică, în măsură să orienteze și să guverneze cu pricinere destinele neamului spre cunoșcutele realizări din perioada interbelică. Atunci au lucrat în eșaloanele de frunte din politica țării Alexandru Lapedatu, George Moroianu, Victor Jinga și alții. Cății dintre săcelenii de azi știu că Al.Lapedatu (1876-1954), originar din Cernatul Săcelelor, a fost Membru al Acadamiei Române, o perioadă chiar președinte al acestui for științific suprem din țară? În lupta pentru Unire, el a fost un militant neobosit alături de N.Iorga, O. Ghibu, Oct. Goga. A lucrat nemijlocit cu marele politician al vremii I.C. Brătianu. A contribuit ca nimeni altul la pregătirea politicii României în vederea participării la Conferința Păcii generale din 1919-1920 cu proiectul unui Memorandum, temeinic documentat, despre situația românilor din acea vreme. Cu acel memorandum s-a prezentat delegația României la Conferința de Pace, la acea Conferință de Pace de la Paris, la care Al. Lapedatu

a participat, el fiind personalitatea care, prin documentele alcătuite și logica lor politică convingătoare, a impus credibilitate și respect pentru cauza dreaptă a României, fapt care a condus la succesul bine cunoscut.

Un mare cărturar săcelean, cu o contribuție remarcabilă la înfăptuirea Marei Uniri, a fost și luminatul universitar George Moroianu (1870-1945). Demersurile lui îndrăznețe și deosebit de competente în această direcție s-au întins pe mulți ani, practic, pe întraga lui viață social-politică activă, ele vizând pregătirea, realizarea, organizarea și consolidarea cuceririlor aduse de Unire. Această activitate a fost "amplă și semnificativă în planul propagandei românești în Occident și în cel diplomatic, de o maximă complexitate și eficiență în informarea opiniei publice, a personalităților politice, a guvernelor și parlamentelor asupra problemelor românești și, mai ales, de atragerea lor de partea cauzei României" (din "Cărțuri Brașoveni pentru România Mare" Ioan Vlad – Brașov 1999, pag.89).

Marele geograf român, academicianul Simion Mehedinți, făcând aprecieri asupra cărții lui G. Moroianu "Les luttes des roumains transylvains pour la liberté et l'opinion européenne", tipărită la Paris în 1935, afirmă printre altele "meritul propagandei tineretului între 1890-1900, pentru că să poată fi cunoscută situația românilor din Transilvania în țările apusene a fost, în primul rând, al d-lui G. Moroianu" (citat din V. Jinga "Din publicistica lui G. Moroianu" în publicația "Cumidava" vol.IV, Brașov, 1970, pag.259). Despre aceeași carte, W. Steed, profesor la Universitatea din Londra, spune: "Activitatea pe care a desfășurat-o Dr. Moroianu în Franța, Belgia și Anglia... a fost demnă de apostolat" (izv. citat mai sus, pag.259), iar universitarul săcelean Victor Jinga apreciază că "această carte este unică în literatura noastră politică" (ibid. pag.259). Cu toate acestea, opera și activitatea politică militantă a prof. G. Moroianu, puse în slujba politicii românești în perioada care a premers, făuriri și consolidării statului român întregit este puțin cunoscută publicului larg de azi.

Personalitatea prof. G. Moroianu, aparent este mai viguros imprimată în cunoștințele săcelenilor decât a altor patrioți locali. Un bulevard central și Liceul teoretic din Săcele îi poartă numele. Din opera sa, localnicii și cei din altă parte, au la îndemnăna doar volumul literar memorialistic "Chipuri din Săcele", reeditat după 1989 prin bunăvoie și efortul Primăriei orașului. Păcat că mormântul său din cimitirul bisericii Sf. Adormire a fost profanat prin răpirea efigiei din bronz de pe monumentul funerar, fără că cineva să se îndure a o înlocui. Este, de asemenea, inexplicabil faptul că aici, în Săcelele care l-a dat țării pe G. Moroianu, se face atât de puțin și de nesemnificativ pentru cunoașterea operei acestui mare patriot.

Subliniem în încheiere faptul că marii cărturari săceleni au împălit neîntrerupt în viață și munca lor strădaniilor pentru problemele vitale ale neamului, cu acelea ale plaiurilor natale. Tocmai pentru aceasta se cuvine să ne sporim preocupările și eforturile pentru cunoașterea și glorificarea numelor lor și a tot ce au făcut pentru prosperitatea țării și a Săcelelor din care s-au ridicat.

Prof. Andronic Moldovan

IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM

(continuare din pagina 3)

NAȘTEREA DOMNULUI

aceasta, prin viclenie, de aceea i se și spune "cel viclean". Dumnezeu nu a intervenit, ci a lăsat pe om să aleagă, respectându-i libertatea. Și Adam a ales – a ales neascultarea față de Dumnezeu, deși știa de urmările ce vor fi. Dumnezeu îl avertizase că prin călcarea poruncii săvârșește un păcat foarte grav și urmarea păcatului va fi moartea. Iată însă, că "cel viclean" introduce în mintea primului om îndoiala, căci vorbind cu Adam și Eva, i-a întrebat de ce nu mănâncă din toți pomii, la care ei au răspuns că Dumnezeu le-a interzis să mănânce dintr-un singur pom, iar dacă o vor face, vor deveni muritori. Nu veți muri, le zise diavolul; Dimpotrivă, veți cunoaște Binele și Răul, veți deveni cunoscători ai tainelor lui Dumnezeu, veți deveni și voi asemenea lui Dumnezeu. Aceasta și-a dorit-o Lucifer, a dorit să fie ca Dumnezeu, sau mai mare, și prin această mândrie a ieșit de sub ascultare, să răzvrătiți, și din înger bun și luminat, a devenit înger rău, duh întunecat și potrivnic lui Dumnezeu. De atunci, diavolul duce luptă continuă împotriva lui Dumnezeu și, prin tot felul de mijloace caută să strice tot ce este bun și frumos între oameni și între om și Dumnezeu.

Inoculând în mintea lui Adam microbul îndoielii (oare cine are dreptate, Creatorul sau Ispititorul?), ne dăm seama de chinul sufletesc ce l-a cuprins pe primul om. După o vreme, a trecut la experiențe; ia să vedem cine are dreptate! A săvârșit păcatul, călcând porunca lui Dumnezeu și consecințele au apărut imediat:

- s-a alterat chipul lui Dumnezeu în om;
- în sufletul lui Adam apare conștiința păcatului și dorința de a fugi de la fața lui Dumnezeu și a se ascunde;
- înțelepciunea pe care i-a dat-o Dumnezeu, a dispărut. Adam se ascunde într-o tușă, crezând că Dumnezeu nu-l va vedea.
- Dă vina pe Eva când este întrebăt: "Nu cumva ai mânăcat din pomul opri?"
- "Femeie pe care mi-ai dat-o mi-a dat să mănânc".
- "Femeie, de ce –ai făcut aceasta?"
- "Şarpele m-a îndemnat".

Iată deci căderea protopărinților noștri în păcat.

Scopul creației este preamărirea lui Dumnezeu și fericirea creaturilor. Cu acest scop l-a creat Dumnezeu pe om. Acesta, omul, trebuie să cunoască, să iubească și să preamărească pe Dumnezeu și, prin aceasta, să ajungă la adevărată fericire. Această menire indică însăși structura sa spirituală: căci mintea omului credincios tinde spre adevăr, voință spre bine, iar sentimentele lui, spre frumos și fericire, iar acestea se găsesc întruchipate în mod absolut în Dumnezeu.

Întrucât tinde spre Dumnezeu, în mod esențial, conștient și liber, că spre adevărul, binele și fericirea absolută, preamăriind pe Dumnezeu, omul se realizează pe sine însuși, la măsura maximă. Sfânta Scriptură ne arată darurile și îndemnurile pe care le primește omul de la Dumnezeu pentru a-și realiza menirea sa: "Cu știința înțelegerii i-a umplut Dumnezeu pe oameni și bune și rele le-a arătat. Pus-a ochiul Său peste inimile lor, ca să le arate mărimea lucrurilor Sale... Pusu-le-a știință și legea vieții le-a dat-o moștenire..." (Înțelepciunea lui Sirah 17:6-9).

Ispita spre păcat vine omului din afară, de la șarpe(diavolul). Totuși el cade cu totul liber și conștient, căci

prin porunca divină, omul avea datoria să reziste îspitei, cunoscând și urmarea neascultării, moartea, după cum avea și puterea să reziste, nefiind constrâns, ci liber. Diavolul îndeamnă la păcat, dar nu poate constrâng. Deci, căderea protopărinților noștri s-a datorat și îspitei diavolului, care s-a servit de dorința de mărire și independență a omului față de Creatorul său. Păcatul lui Adam a fost păcat de moarte. Astfel, Adam și Eva au fost alungați din Rai. Cu acest păcat se nasc toți urmașii lui Adam. Prin acest păcat, al protopărinților noștri, dispare armonia omului cu sine însuși, cu Dumnezeu și cu natura: trupul nu se mai supune sufletului și încetează a mai fi organul spiritului, înclinând spre stricăciune și descompunere. Din comuniunea cu Dumnezeu, omul ajunge în robia păcatului și a diavolului, iar natura, supusă deșertăciunii, nu mai oferă de-a gata cele necesare, ci cu anevoie și prin munca trudnică a omului. Păcatul strămoșesc atrage pentru toți oamenii, o serie de urmări. Pedeapsa trebuie să urmeze păcatului, pentru că ordinea morală, tulburată și nesocotită prin săvârsirea lui, trebuie să fie restabilită de către Autorul acesteia. Aceasta o cere dreptatea divină.

Dar Dumnezeu, pe lîngă faptul că este drept, El este și bun. Chiar dacă primul om a păcatuit, chiar dacă Dumnezeu l-a alungat din Rai; din iubire față de creația Sa, Dumnezeu promite lui Adam și Evei un Răscumpărător, care să șteargă acest groaznic păcat care a adus în lume moartea și să împace pe om cu Dumnezeu, ridicându-l iar la treapta din care căzuse, făcându-l din nou chip și asemănare a lui.

Și pentru că omul, prin puterile proprii, nu putea să se ridice spre Dumnezeu, pentru că omenirea a mers din rău în mai rău, din păcat în păcat, prin crime și fărădelegi, a fost nevoie să se coboare Dumnezeu la noi. De aceea, când a venit plinirea vremii, adică atunci când situația istorică și politico-administrativă a permis-o, când romani stăpâneau lumea și orice cetățean al Imperiului Roman se putea mișca în voie, fără vize sau granițe, în orice parte a imperiului, prin aceasta favorizându-se răspândirea creștinismului, atunci a hotărât Dumnezeu prin înțelepciunea Sa, să trimîtă pe Fiul Său în lume, să ia chipul lui Adam, făcându-se om asemenea nouă, dar fără păcat, și să ia asupra Sa păcatele noastre, și să se jertfească în locul lui Adam, pentru a împăca pe om cu Dumnezeu și a da puțină de mântuire tuturor celor ce vin în lume.

Această naștere a Fiului lui Dumnezeu, această venire a lui Dumnezeu la noi, prin Fiul Său, o sărbătorim și în acest an cu bucurie sfântă. Ne bucurăm de venirea la noi a nouului Adam, care vine iar și iar, Prunc nevinovat, născut din Fecioara Preacurată "Să se nască, / Și să crească, / Să ne mantuiască". Vine și de acest Crăciun, iarăși Creatorul, să recreeze lumea, să o facă mai bună, să ne apropie de El. Să L primim deci pe primul și dumnezeiescul colindător, cu sufletele curate, căutând să fim mai buni, mai milostivi și mai îngăduitori unii cu alții.

Să ne amintim, iar și iar, de frumusețea copilăriei noastre, când colindam din casă-n casă, ducând vestea cea bună că: "Astăzi s-a născut Hristos, / Mesia chip luminos", care vine "Înconjurat de îngerași, / Ca să-și caute sălaș". "El vine-n haină albă, / De îngerași purtat, / Să spele lumea-n treagă, / De rău și de păcat, / De-atunci în orice casă, / S-aud colindători, / Colinda lor duioasă, / Răsună până-n zori". "Veniti dar la

(continuare în pagina 7)

IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM

(continuare din pagina 6)

NAȘTEREA DOMNULUI

Vifleem,/ Lucru mare să vedem,/ Pe al lumii împărat,/ În ierusalimă de fân culcat". "O ce veste minunată,/ În Viflai, ni s-arătă/ Astăzi s-a născut,/ Cel făr-de-necupat,/ Cum au spus prorocii".

Fiul este trimis de Dumnezeu-Tatăl pentru a aduce mântuire lumii. "Pe Fiul în al Său nume,/ Tatăl L-a trimis în lume,/ Să se nască și să crească,/ Să ne mântuiască".

Români se întrec în colinde, povestind cu lux de amănunte despre marele eveniment petrecut acum două mii de ani.

Să ne bucurăm și noi de mărețul praznic al Nașterii Domnului; să cântăm și noi colindele străbune care au fost Primul Catehism al românilor. Aceste colinde ne-au legănat copilăria, au făcut să ne vibreze sufletele de frumusețea divină.

Ne aducem cu drag aminte în zilele de sărbătoare, de cei plecați ai noștri lângă astrele cerești, și am dori, în noaptea de Crăciun, să fim alături de ei. Îi simțim lângă noi și îi vedem parcă aievea, primind cu bucurie colindătorii, oferindu-le daruri, mulțumindu-le și urându-le "Umblați sănătoși" sau "Mergeți cu Dumnezeu".

"Toată legea creștinească,/ Astăzi să se veseliească,/ C-o stea mare s-a ivit,/ Sus la sfântul răsărit,/ și strălucea cu tărie,/ Vestind mare bucurie,/ Că veșnicul Dumnezeu,/ A trimis pe Fiul Său,/ Să se nască-n Viflaim,/ Precum prorociri avem,/ și să facă mântuire,/ De la veșnica pieire,/ Lui Adam celui căzut,/ Cu tot neamul de demult / Ca și la ceilalți la toți,/ Următori ai lui nepoți".

"Acest praznic luminat,
Noi cu drag l-am aşteptat
S-auzim îngerii cântând
Şi magii cu steaua călătorind
Să dăm veste bună
Cu Dumneavoastră împreună
La mulți ani
S-aveți folos
De nașterea lui Hristos".

La anul și la mulți ani !

Preot Mircea Leb

Biserica Sf. Adormire – Satulung Săcele

ANUNT

Asociația Cultural – Sportivă "Izvorul" aduce pe această cale un ultim omagiu celui ce a fost censor al asociației, d-nul Giurgiu Traian și d-nului Zărnescu Gheorghe, membru cotizant, trecuți în neființă.

Transmitem sincere condoleanțe familiilor îndoliante.

Dumnezeu să-i odihnească în pace !

SĂ NE CUNOAȘTEM ÎNCEPUTURILE! (III)

Motto:

*"Cred în viitorul și puternicia neamului nostru
Căruia fiecare din noi, în felul lui, i-a dat din
Inima și din cugetul său câte ceva"*

Tudor Arghezi (1943)

Continuăm să prezentăm în acest număr o serie de aspecte legate de viața satelor românești dependente din Țara Bârsei, în secolele XIII–XVII, în încercarea de a vă prezenta o imagine cât mai cuprinzătoare asupra îndeletnicirilor oamenilor de pe aceste meleaguri în perioada amintită. Un accent aparte vom pune pe evoluția celor săpte sate care mai târziu vor forma Săcelele, veche vatră a românismului, loc de păstrare a obiceiurilor și tradițiilor specifice acelei categorii de oameni dârzi și harnici, hotărâți și de neclintit, ca arborii falnicelor păduri la poalele căror și-au dus întreaga existență: mocanii săceleni, ai căror urmași avem cinstea de a fi.

În sistemul social din Țara Bârsei, alcătuit din mai multe elemente aflate în interacțiune, țărănimă este o componentă productivă principală. Indiferent de statutul său social-juridic, țăranul român este un producător direct, înzestrat cu mijloace de producție proprii, cu ajutorul căroră cultivă pământul, asigurîndu-și cele necesare existenței sale și a semenilor săi. El lucrează, în mod independent, la câmp, ca și în industria sa casnică legată de agricultură. Această mică gospodărie țărănească este, împreună cu meșteșugul independent, baza economiei feudale. Ocupațiile agricole tradiționale ale românilor din Țara Bârsei se oglindesc încă în primele acte în care este amintită această regiune și vechii locuitori români. Cind se donează un sat sau mai multe, în acte, se specifică de obicei că noui posesor primește "pertinențele" satului, în care intră și terenurile cultivate. Astfel, satele Baciu, Turcheș, Cernatu și Satulung sunt donate de Ludovic I comitelui Stanislav, în 1366, împreună cu "câmpurile cultivate", mai apoi, regele Matia Corvin, donând, în anul 1460, aceste sate, plus Apața, unor nobili secui arată că aceste sate aveau "pământuri arabile". Prin "toate felurile de grâne" amintite în anul 1420 că se cultivă în Budila, se înțelege nu numai grâul propriu-zis, ci și celelalte graminee, ca orzul, ovăzul, secara sau meiul. Tot din grâne luau dijma și castelanii de la Bran, în anul 1456, din satele săcelene Baciu, Turcheș, Cernatu și Satulung. Matia Corvin, confirmind în anul 1460 aceste sate pe seama unor nobili secui, arată că în aceste sate se cultivă și viață de vie și inul. Cultura pământului se completează armonic cu creșterea vitelor, pentru că această îndeletnicire tradițională, veche aproape cât oamenii locului, era pentru românilor localnici un izvor de hrana și îmbrăcăminte și o sursă de venit bănesc. Nu există act de donație sau de confirmare a unui sat, de litigiu între proprietarii satelor, în care să nu se amintească, pe lângă terenurile arabile, și diferite categorii de pământuri favorabile creșterii vitelor. Asemenea tuturor satelor dependente, și cele săpte săcelene au pășuni, fânețe, dumbrăvi, dealuri, păduri, munți unde se creșteau animale, în special ovine și bovine. Socoturile fiscale ale orașului Brașov arată că țărani din Săcele dădeau în tot cursul secolului XVI dijma din miei. Principala și cea mai veche formă de creștere a oilor, ca și a vitelor mari, a fost păstoritul pe locurile satului. S-a practicat însă și o deplasare pastorală sezonieră în munții Carpați, pe

(continuare în pagina 10)

IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM • IN MEMORIAM

FESTIVITATEA DE DEZVELIRE A PLĂCII COMEMORATIVE "PROFESOR N.R. COLCEAG" DE PE CLĂDIREA SPITALULUI ORĂȘENESC SĂCELE

Duminică, 12 septembrie 1999, într-un peisaj mirific de toamnă, măngăiat de razele încă puternice ale soarelui, s-a desfășurat ceremonia de dezvelire a plăcii comemorative, cu efiga prof. N.R. Colceag, de pe frontispiciul spitalului local.

O placă de marmură albă, în mijlocul căreia, efiga în bronz, cu chipul celui comemorat, flancat de anul nașterii și al decesului acestuia – 1863 – 1943 – cu inscripția: **"ACEST LĂCAȘ DE SĂNĂTATE A FOST RIDICAT LA INITIATIVA ȘI PRIN STRĂDANIA PROF. N.R. COLCEAG"**

Festivitatea a fost onorată de prezența d-lui ec. Vasile Lață, primarul orașului, dnei dr.med. Nițu Luminița, director adjunct la Casa Județeană de Asigurări Medicale Brașov, dl. ing. Claudiu Roșculeț, Președinte, director general la S.C. Electroprecizia S.A., dl.ing. Constantin Zavarache, director general la S.C. Electroprecizia S.A., dl.dr.med. Stefan Dincă, director al spitalului Săcele, reprezentanți ai Asociației Izvorul, medici și cadre didactice, pacienți din spital și numeroși locuitori din Satulungul Săcelor.

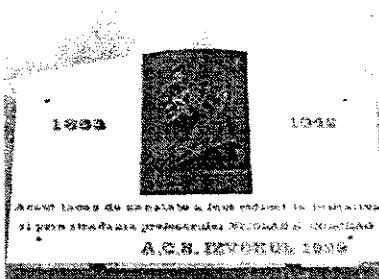
Evenimentul a fost deschis de un ceremonial religios, oficiat de preotul Ioan Cornea, de la biserică Sf. Adormire din apropiere, în cimitirul căreia se află mormântul celui comemorat. La sfârșitul serviciului religios, preotul, însoțit de ing. Claudiu Roșculeț, reprezentant al Asociației Izvorul, au dezvelit Placa comemorativă, pentru ca aceasta – după datini străbune – să primească binecuvântarea și stropirea cu apă sfântă din partea preotului.

AVEM DATORIA DE SUFLET SĂ RESPECTĂM ȘI SĂ OMAGIEM CUM SE CUVINE PE BINE MERITATII ÎNAINTAȘI.

După desfășurarea serviciului religios, dl.ing. Claudiu Roșculeț s-a referit în alocuțiunea sa la preocuparea și eforturile Asociației Izvorul, pentru rememorarea faptelor de seamă din trecutul Săcelor și comemorarea numelor care le-au săvârșit. A pus în evidență sprijinul pe care asociația îl primește din partea Primăriei, a S.C. Electroprecizia și a unor întreprinzători, cu preocupări pentru punerea în valoare a trecutului acestei localități. Domnia Sa a subliniat faptul că "orașul Săcele a fost și este recunoscut în istoria țării ca un loc cu mare potențial economic și izvor de proeminenti și variate personalități în cultură, știință, tehnica, artă, sport, etc. Mulți dintre cărturarii ridicăți din Săcele au fost mândri de obârșia lor mocănească, au impletit armonios destinul lor de slujitorii ai neamului cu dragostea față de locul natal. Un astfel de om a fost și prof. N.R. Colceag, pe care obștea săceleană îl omagiază cu această ocazie".

A făcut apel către săcelenii de aici, de aici și de oriunde să aflu, să contribuie prin faptele lor la creșterea prestigiului acestui loc. A mulțumit celor prezenți pentru participare la ceremonial și, cu deosebire, celor care prin contribuții materiale și eforturi organizatorice au făcut posibil acest eveniment sărbătoresc.

EXEMPLUL ȘI DUHUL LUI N.R. COLCEAG SĂ NE FIE CĂLĂUZĂ ÎN GÂNDURI ȘI FAPTE PUSE ÎN SLUJBA

SEmenilor.

În continuare, din partea Asociației "Izvorul" și în calitate de fost profesor și director (1957 – 1960) la "Liceul cu Profil Preventorial" din acest local, a vorbit prof. Andronic Moldovan, reliefând patetic modul cum oamenii ca profesorul Colceag, pot deveni modele de urmat pentru cei de azi și din viitor.

"Acum, în fața acestei clădiri – afirmă vorbitorul – de pe placă aceasta omagială, ne veghează cu mândrie – sunt convins de aceasta – duhul distinsului cărturar săcelean.

Duhul său, exprimat prin personalitatea sa puternică de om îndrăzneț, echilibrat și tenace, condus de o adâncă credință creștinească, aceea de a face bine semenilor, a reușit să ne adune aici, să recunoaștem și să omagiem strădaniile sale de o viață și să confirmăm noi, cei de azi, prin acest însemn pus pe clădirea spitalului, că numele, chipul și daniile sale vor rămâne neșterse în memoria celor ce se vor bucura de ele.

Cu 65 de ani în urmă, în octombrie 1934, pe acest loc atât de încântător ochilor și inimii, duhul credinței și voinței Profesorului Colceag a reușit să mobileze suflarea obștei din Satulung, în frunte cu mari demnitari ai țării, ai județului, toată intelectualitatea din jur și mari proprietari, pentru a marca în mod sărbătoresc, începerea lucrărilor la această clădire. Gestul Profesorului n-a fost atunci numai o faptă concretă pentru un anumit obiectiv, ci și un puternic ferment de generozitate și propulsare a energiilor celor prezenți, pentru binele semenilor. Interesant a fost faptul că duhul dorinței lui de atunci, nu s-a poticnit în vorbe, ci a trecut imediat, în acel octombrie 1934, la fapte. Cu sprijinul celor prezenți, Profesorul s-a grăbit să-și vadă proiectele înfăptuite. Atât cât viața i-a permis, a fost aproape de opera sa, care creștea sub propria-i veghe. După plecarea sa dintre cei vii, duhul său, susținut de credința și vrerea sa, au reușit, până azi, să adune și să pună în mișcare pe urmași, pentru a-i păstra și dezvolta opera.

Mărturisesc că mă număr printre cei a căror viață a fost marcată de exemplul Profesorului. Slujind în cadrul instituției între anii 1957-1960, m-am străduit să-i urmez idealurile. Foșii elevi, care s-au bucurat de serviciile aceluia liceu, răspândiți acum undeva în țară, vecinii acestui spital și cei care au lucrat în vremea aceea aici, cunosc faptele. După anul 1990, cu sprijinul Asociației "Izvorul" și al revistei "Plaiuri Săcelene", m-am străduit să readuc în atenția oamenilor de aici, numele și faptele Profesorului, pentru a fi cinstite cum se cuvine.

În încheiere, vă rog a-mi permite să aduc mulțumiri celor care au trudit pentru exemplara comemorare de azi. De asemenea, să reinnoiesc propunerile făcute mereu în paginile revistei "Plaiuri Săcelene" referitoare la prețuirea faptelor de valoare din trecutul acestei localități. În acest sens, mă folosesc de cuvintele marei învățăt și prelat bisericesc Timotei Cipariu, care, cu o anumită ocazie, îndernează concelațenii să-și cinstească trecutul istoric, spunând următoarele: "Alte popoare vechi și nouă, Grecii și Romanii, cu simț național și cu mijloace de ajuns, s-au învățat să ridică monumente de marmură și de aramă, spre eterna memorie a bărbaților bine merități de patrie și de națiune. Singuri noi, care ne lăudăm cu origine așa de veche și de strălucită, încă și mai puțin decum am putut, nu am ridicat semne monumentale în memoria străluciților noștri bărbați..."(T. Cipariu, cuvinte rostite

(continuare în pagina 9)

(continuare din pagina 8)

FESTIVITATEA DE DEZVELIRE A PLĂCII COMEMORATIVE "PROFESOR N.R. COLCEAG" DE PE CLĂDIREA SPITALULUI ORĂȘENESC SĂCELE

la 30 ianuarie 1855, în fața unor mari prelați).

Poate gândurile și îndemnul acesta ne vor sensibiliza pentru a pune mai mult accent pe prețuirea valorilor moștenite de la străbunii locului."

SPITALUL ACESTA VA FI INTOTDEAUNA ÎN SPRIJINUL SÄCELENILOR.

Aflată în patrimoniul Ministerului Sănătății de prin anul 1965, clădirea a fost folosită ca spital local. Am constatat cu bucurie și satisfacție că aspirațiile Profesorului i-a orientat și pe cei care au condus destinele acestei instituții medicale. Întotdeauna, pe parcursul anilor, localul a fost exemplar întreținut și, în limita posibilităților, dotat pentru a fi de folos obștei săcelene. Din intervenția d-lui Director dr. Ștefan Dincă, am reținut câteva aspecte semnificative: "Ceremonia la care participăm este impresionantă. Gestul inițiatorului acestei clădiri ne mobilizează și ne obligă pe cei care azi slujim în această instituție. De când acest loc și această instituție este în slujba sănătății publice, după cum se poate ușor constata, clădirea a fost îngrijită, înfrumusetată, amenajată și dotată pentru a corespunde cerințelor specifice. Clădirea a fost asigurată cu drum de acces modernizat, cu încălzire centrală cu gaze, au fost rezolvate problemele apei curente și ale canalizării, s-a făcut împrejmuirea și s-au întreprins unele eforturi pentru extinderea spațiilor de cazare.

În ultimii ani, în condițiile unor resurse bugetare precare, ne-am străduit să modernizăm clădirea și serviciile, să creăm condiții și aparatură performante, pentru ca pacienții să se bucure de servicii cât mai bune. Spitalul este practic într-o continuă înnoire: în interior s-au făcut recent lucrări de zugrăvit și vopsitorie, s-au montat lambriuri în serviciile administrative, parțial saloanele au fost dotate cu mobilier nou, cu televizoare legate la rețea de cablu a orașului, centrala termică a fost automatizată, pentru secția de pediatrie s-a asigurat o mașină de spălat superperformantă, iar pentru restul secțiilor se vor pune în funcțiune o spălătorie modernă și o nouă linie de bucătărie. În exterior, se află în fază de finalizare lucrările de acoperire a terasei de la ultimul etaj și pavarea terasei de la parter cu mozaic și plăci de marmură albă. Toate acestea, concomitent cu eforturi pentru modernizarea serviciilor medicale propriu-zise. Astfel, s-a înființat un serviciu modern de fizioterapie, secția de interne a fost dotată cu electrocardiograf portabil și, într-un viitor foarte apropiat, spitalul va dispune de aparatură nouă de sterilizare. Pentru viitor sunt și alte proiecte de dezvoltare a acestui așezământ de sănătate, care după opinia noastră, se înscriv pe calea inițiată de predecesorul omagiat aici. Aici, în apropierea spitalului, se va clădi un "Cămin spital pentru bătrâni", cu regim privat de administrare."

VOM CONTINUUA SĂ GLORIFICĂM TRECUTUL SÄCELENILOR SI PE CEI CARE AU CONTRIBUIT LA RIDICAREA PRESTIGIULUI ACESTEI LOCALITĂȚI.

Festivitatea a fost marcată, cu deosebire, de prezența și alocuțiunea d-lui Vasile Lață, primarul orașului. Domnia Sa a făcut aprecieri elogioase cu privire la trecutul memorabil al Săcelor, care s-a înscris, în ultimele decenii, la loc de frunte în țară, cu producția de aparatură electrotehnică. "Am cunoscut participarea multor cărturari săceleni, la viața social-politică și culturală a țării: G. Moroianu, Gh. Dragoș, V. Jinga, Al.

Lepădatu, N.R. Colceag, pe care îl sărbătorim cu această ocazie și mulți altii. Evenimente ca cel de azi, ocasionat de dezvelirea plăcii comemorative, sunt convingătoare pentru toți, că noi, cei de aici, nu uităm trecutul, că știm să-i apreciem și să-l glorificăm cum se cuvine și să le continuăm opera. Evident, în condițiile actuale și în limita posibilităților impuse de prezent. Trecutul Săcelor a fost marcat pozitiv, nu numai de economie, ci, cu deosebire, de personalități proeminente, de felul unor oameni de talia prof. Colceag, care nu s-au rupt de locul lor de origine, ci au venit aici cu drag și au contribuit la dezvoltarea acestor locuri. Am dorit să reinvie în rândul săcelenilor care trăiesc aici, ori în altă parte a lumii, dorința de a-și aduce obolul la ridicarea prestigiului acestui oraș.

Apreciem în mod deosebit domeniul Asociației "Izvorul", pentru comemorarea de azi. Vom încuraja în viitor asemenea fapte. Primăria va continua eforturile legate de acest frumos gest și, prin-tr-o hotărâre a Consiliului local, spitalul acesta va purta, - după vrerea săcelenilor – numele prof. N.R. Colceag.

Administrația locală, după cum s-a mai arătat și cu alte ocazii și-a orientat preocupările și resursele financiar-materiale, spre obiective edilitare, considerate a fi vitale pentru obște, fără a neglija aspectele cultural-spirituale. Au fost depuse eforturi pentru sprijinirea unor lăcașuri de cult, dar și pentru ridicarea monumentului Lupoacei, care simbolizează originea latinității neamului și a legăturilor noastre cu Roma. Avem preocupări și pentru alte obiective cultural-sportive. Suntem deschiși pentru a sprijini proiecte, menite să stimuleze viața spirituală a orașului. Un lucru trebuie însă subliniat, anume, că asemenea proiecte nu se pot înfăptui fără oameni cu inițiativa, cu voință și insistență, pentru realizarea lor. Numai oamenii, cu mintea și faptele lor, pot să sprijine și binecuvânta locul acesta cu realizările taliei celor inițiate cândva de prof. Colceag."

În final dl. ing. Claudiu Roșculeț, a mulțumit celor care prin intervențiile lor au omagiat pe N.R. Colceag, și publicului care s-a străduit să ia parte la această comemorare, exprimând cu această ocazie și intenția Asociației "Izvorul" de a continua eforturile pentru glorificarea trecutului valoros al Săcelor și stimularea energiilor celor de aici spre dezvoltarea orașului nostru.

"Plaiuri Säcelene"

(continuare din pagina 7)

SĂ NE CUNOAȘTEM ÎNCEPUTURILE! (III)

versantul sudic al munților, unde se găsea iarbă mai grasă și mai hrănitoare pentru oi. Turme mari de porci se hrăneau cu ghindă sau jir din pădurile domeniale din Săcele, țărani plătind dijmă pentru ghindărit, ca de exemplu Bartalici Ianuș din Turcheș, care a plătit această dijmă pentru 50 de porci. Dijma dată de cele șapte sate săcelene, ca și de altele, pentru albine, ne arată că și apicultura era răspândită pe aceste meleaguri.

Activitatea economică în satele dependente are, multă vreme, un caracter natural. În acest mediu, unii țărani încep să se ocupe, în afară de agricultură și paralel cu ea, și cu vreun meșteșug. Așa apare meșteșugul rural, materiile prime agonisite se prepară, pe plan meșteșugăresc, timp îndelungat, în cadrul proprietăților gospodării. Ocupațiile agrare se împletește cu cele meșteșugărești, industria, care ia naștere în acest fel în sănul gospodăriilor țărănești, având un caracter casnic și rezultatele ei fiind destinate, în primul rând, consumului propriu.

Abundența apelor curgătoare din această zonă a favorizat în primul rând morăritul. Comitele Stanislav primește de la Ludovic I, în 1366, "morile și lacurile de moară" din satele Baciu, Turcheș, Cernatu, Satulung. Existenza morilor în aceste sate este menționată și în anul 1460, iar moara din Tărlungeni, amintită în anul 1480, a fost și obiectul unui proces purtat între acest sat și localitatea liberă Prejmer în anii 1480-1484. În anul 1487 este amintită, din nou, moara din Cernatu, iar în 1492 cea din Turcheș.

Existenza morilor de făină și a celor de măcinat este amintită și în secolul următor, ceea ce dovedește continuitatea morăritului în aceste locuri: în 1530 în Tărlungeni, după 1550 în Turcheș, Satulung, Purcăreni, Zizin. Foarte interesant este că, în paralel cu funcționarea morilor, este semnalată și existenza unei pive în Tărlungeni, în 1538, apoi sănătatea pive în Turcheș începând cu anul 1580, iar în 1587 apare un teasc la Purcăreni, urmat și de cele din Turcheș, semnalate în 1598 și 1599.

Morile amintite satisfăceau nevoile de hrana, îmbrăcăminte, locuință și de uz gospodăresc. Ocupațiile agricole furnizau morilor cereale, cele pastorale lână pentru pănură, teascurile "fabricau" ulei de in.

Lemnăritul și zidăria sunt destul de palid redată în actele vremii, dar putem săi cu siguranță că în 1546, un zidar, Bartalici, din Satulung a lucrat la diferite construcții din Brașov. Multă vreme, fiecare familie lucra lemnăria și zidăria în propria locuință. Numai după ce stilul arhitectonic se dezvoltă și se complică, cum este, mai ales, cel religios, țărani cu înclinații și cunoștințe deosebite se ocupă de construcția unor locuințe și biserici. Astfel se știe că biserică din Săcele la care păstorește în anul 1456 preotul Ioan, a fost construită de astfel de meșteri lemnari locali mai pricepuși în acest domeniu.

Lâna provenită de la oile crescute îndeosebine de țărani din Săcele, dar și din celelalte sate, se torcea și țesea de către gospodine. Din pănura întărită la pive și în dârste se confectionau sumane, ceoareci, țoale. Surplusul de lână și produse de lână se vindea. Din fibrele de in, se făcea, după topire, melitură, periere, toarcere și țesut o pânză foarte mult întrebuiată ca îmbrăcăminte, asternut, stergare, etc.

Olăritul și pescuitul sunt alte două îndeletniciri atestate în documentele timpului ca fiind practicate în satele românești din Țara Bârsei.

Activitățile agricole, pastorale și meșteșugărești se împletește cu cele comerciale. Unii membri ai obștilor sătești

încep să producă nu numai pentru consum, ci și pentru schimb, "piata", care pentru un timp se reducea la hotarele satului, extinzându-se și dincolo de acestea.

Considerăm ca fiind interesante unele aspecte ale activității comerciale, mai ales că patru sate săcelene – Turcheș, Satulung, Baciu, și Cernatu – au efectuat operații comerciale mai importante. Cele mai mari cifre le oferă satul Turcheș, din care un număr de 31 persoane au făcut, în 11 ani, 57 transporturi de mărfuri. Pe locul doi este Satulung, cu un număr de 22 negustori, care au făcut, în 9 ani, 25 de transporturi. Totodată, 7 negustori din Baciu au făcut, în 6 ani, 19 transporturi, iar 10 persoane din Cernatu au efectuat, în 7 ani, 14 transporturi. Departajarea între aceste sate, din punct de vedere al importanței operațiilor comerciale efectuate, s-a putut face în funcție de valoarea mărfurilor transportate. O enumerare strictă a transporturilor efectuate și a conținutului acestora, luate fiecare în parte, nu credem că este de un interes prea mare, dar ne facem datoria de a enumera câțiva dintre acești negustori și principalele mărfuri comercializate: Mateiaș Dineș din Baciu, Toma Toth din Turcheș, Ștefan Ferenț, tot din Turcheș și Iacob Ianuș, Mihail Ianuș și Ștefan Toth din Cernatu. Acești țărani-negustori săceleni importă din Țara Românească, în anii 1551-1555, boi, vaci, porci și pește, produse animale din care o parte o valorificau ei însăși, iar o parte era vândută de acasă, ori la târg altor țărani sau măcelarilor. Este momentul în care se formează, din rândul iobagilor săceleni, o pătură de țărani negustori înstăriți.

Închidem aici cercul format din cele trei segmente ale existenței satelor românești săcelene și a locuitorilor acestora în secolele XIII – XVII cu speranța că am reușit să aruncăm o rază de lumină asupra unei perioade mai puțin cunoscută din trecutul locurilor pe care trăim astăzi și al strămoșilor noștri, prezintându-vă pe rând: procesul de aservire a obștilor sătești autohtone, dinamica și structura etnică a populației și aspecte interesante privind viața economică a meleagurilor pe care astăzi le cunoștem sub numele de Săcele.

Nu putem încheia fără a aminti faptul că toată această strădanie ar fi fost imposibilă dacă nu am fi apelat la ampla documentare și la rigoarea științifică ieșită din comun a lucrării "VIATA SATELOR DIN ȚARA BÂRSEI ÎN EVUL MEDIU" a neobositului și reputatului dr. Florin Salvan, care, din păcate, a dispărut de curând dintre noi, lăsând un gol imens în cercetarea istoriografică românească.

Ing. Horia Bârsan

NUNTA LA MOCANII SĂCELENI ÎN URMĂ CU PESTE O SUTĂ DE ANI (III)

După ce terminau masa, începea veselia. Jocurile cele mai obișnuite erau: hora, sârba, breaza, iar cele mocănești: brâul chindia, slănicul, ațica, ofticuța, târăselul, ciobânașul, s.a.

Veselia ținea pînă seara târziu. Înainte de a se termina, nașul era prins, așezat pe un scaun, de care trebuia să se țină bine cu mîinile, ca să nu cadă, apoi era ridicat în sus și în jos de nuntașii tineri, care nu se domoleau pînă nu le promitea că le dă de băut o anumită cantitate de vin. După aceea, lăutarii ziceau Breaza, iar cineva aducea o oală de pământ, alții mai tineri îl prindeau pe nun, îl așezau pe un scaun, îl descalțau, lăsându-l în ciorapi, apoi spărgeau oala în fața nuntașilor și-i obligau pe nun să joace pe cioturile împrăștiate alcătui calei, strigându-i cît puteau de tare "Să trăiască nunul mare!"

După ce se termina cu veselia, nunta se impărtea în trei: nuntașii chemați de mire rămâneau la el, cei veniți din partea miresei plecau acasă la mireasă, iar invitații nunului se duceau la nun, fiecare cu o parte din muzicanți, unde jucau până târziu după miezul nopții. A doua zi după nuntă, se făcea la ginere masă mare. Se servea iar mîncare și băutură. Imediat după amiază, chemătorii aduceau magazul miresei - o parte din zestre în afară de oi și galbenii hotărâți - sau cum se zicea "veneau cu pacinzei". Pacinzei unei fete se compuneau din haine, covoare, de lînă, preșuri, îi de simizet, cămăși cu manșete de fir, cinci-sase marame de borangic cusute cu flori de mătase, basma de lână, de cinci - săse florini una. I se mai dădea o saltea, plăpumă, cuverturi de lână, patru perne mari brodate, dulamă îmblănită cu samur, una de postav îmblănită cu piei de miel, o scurteică, o ghebeuță, etc. După ce se cărau toate lucrurile în casă, se așezau la masă. De la mireasă se mai aduceau și "muetii" - pînă cu vin care se serveau tuturor care se aflau la masă.

Înainte de a se așeza la masă, mireasa se legă la cap cu giumbirul peste care i se punea bosomanul, o panglică lată din fir de aur, ca doavadă că a intrat în rândul nevestelor tinere. Acesta era portul la cap pentru totdeauna. Cînd o legau pe mireasă cu giumbirul, neveste mai tinere și rudele, însotite de cîntecul lăutarilor, ziceau: "Cîntecul miresei:"

"Taci mireasă nu mai plînge,
Că la măită te-i duce,
în cămară te-oi băga,
Și cu lantul te-oi legă,

Foaie verde matostat,
Fetiță de om bogat,
Nu sili la măritat,
Ca frunza la scuturat,

Că atunci te-oi mai face fată
De-o cântă cucul în corlată
Și mierluța colo-n baltă.

Atunci te-oi mai face fată
Când o face părul nuci
Și gutuiul mere dulci.
Să-ți dau puică să mănanț".

După ce se termina masa, se făcea iar joc care ținea până seara târziu. Chemătorii sau alți flăcăi mai tineri pîndeau momentul cînd ginerele nu-i observa sau nu era pe acolo și furau mireasa. Cînd venea ginerele și vedea că nu este, zâmbea, lăua două sticle cu vin și se ducea să-și răscumpere mireasa care stătea între flăcăi sau chemători ceva mai departe de casa ginerelui. Mirele, văzându-i le spunea:

- Dați-mi mireasa, măi băieți?
- Ai vrea, crezi că noi am furat-o de geabă?
- Cât ne dai?
- Un kg de vin! răspundeau ginerele
- Pentru un kg de vin nici nu stăm de vorbă, răspundeau flăcăii.
- Dă-ne două vedre de vin și ti-o dăm.
- Ba, două vedre nu v-oi da, dar zece vă dau și ca semn de învoie le dădea cele două sticle cu vin.

La prima horă, mireasa trebuia să joace legată cu giumbirul, ca semn că a intrat în rândul nevestelor tinere, și cu îtele prinse de la războiul de țesut atîrnate de umăr, iar mirele cu o pereche de desagi atîrnăți de umăr. Îtele aveau rolul de a îi reaminti de datoria de a țese în război, iar desagii purtați de flăcău erau un semn pentru a purta meseria strămoșilor. Marțea se mai făcea o masă mare, cu sau fără lăutari, și cu aceasta se termina nunta.

Într-adevăr, erau frumoase obiceiurile mocanilor săceleni de acum o sută de ani. Ceea ce încânta vederea era că toată lumea umbla îmbrăcată mocănește. Nu era loc de mirare dacă vedeați mocani bătrâni care, la auzul unui cîntec din tinerețe, jucau și se înfierbântau de parcă erau tineri, apoi, cînd îl treceau nădușelile, se așezau pe scaun mulțumiți să se odihnească, cu zâmbetul pe buze, zâmbet care în lunga lor viață apărea destul de rar. Este posibil ca obiceiurile arătate mai sus să aibă asemănări cu alte zone folclorice ale țării, deoarece păstorii săceleni, practicînd pe scară întinsă transhumanța, involuntar duceau și transmitteau din Săcele și culegeau și aduceau în Săcele jocuri și strigăturile răspândite pe cuprinsul întregului pământ străbătut și cutreierat de ei și locuit în cea mai mare parte de români.

Prof. Florica Lupu

VIATA CA O POVESTE !**PESTE MUNȚI, SPRE ȚARĂ**

Închin aceste rânduri acelor mulți Transilvăneni, cei mai vrădinci din generația mea, care trecând munții (ca și mine) nu s-au mai întors acasă, căci unii au căzut jertfă pentru un ideal.

AL. VLAHUTĂ: *"Îi trebuie neamului acestuia o generație care să se jertfească - o generație de vitej și de patrioți, până la moarte."*

Generația visată de Al. Vlahuță a fost să fie cea care a trăit și a participat la războiul de întregire din 1916-1918, adică chiar generația noastră.

Prin declararea războiului dintre statele vest europene, în 1914, mulți tineri Transilvăneni, unii încă pe bâncile școlii, se hotărăsc, înfruntând orice risc, să treacă munții, dincolo în Țară, în ideea participării, în rândurile armatei române, la războiul care era inevitabil și pentru România.

Voința popoarelor oprimate din Austro-Ungaria și din Germania, trezite la conștiință națională, era aceea de liberalizare totală.

Pentru tineretul român transilvănean, educat în familie și în școli, în ideea dezrobirii și unității românești, sosise marea clipă.

Horia, Mihai Viteazul, Simion Bărnuțiu și Avram Iancu erau statui generatoare de energie patriotică, prin gândirea și suferința lor.

Unirea tuturor Românilor în cadrul aceluiasi hotar, pe care-l avuseseră și strămoșii nostri Daci, devenise un ideal sfânt, sensul vieții acestui tineret.

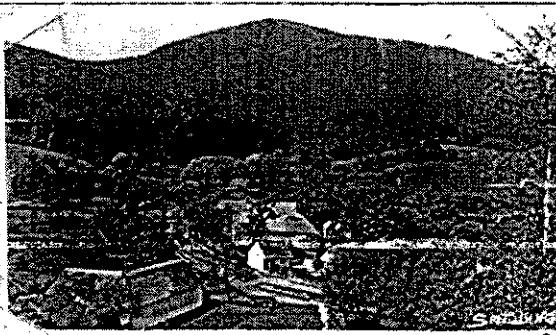
Și astfel, ca toată suflarea românească din Transilvania, și mulți dintre absolvenții liceului Andrei Șaguna și ai Școlii Superioare Comerciale, din Brașov, au ales și ei calea riscantă a trecerii frauduloase a graniței, peste munți, în Țară. În primul rând, astfel se împotriveau să se înroleze în armata austro-ungară, urmând să lupte chiar împotriva idealurilor lor.

În al doilea rând, fiind în Țară, în momentul intrării României în război, aveau posibilitatea să se înroleze imediat în armată română.

Ar fi greșit să se înțeleagă că ar fi fost vorba de un impuls de aventură generat de tinerețe.

Fiindcă am ales și eu calea trecerii munților stiu foarte bine cu cât discernământ m-am hotărât.

Trecerea "frauduloasă" a graniței, pentru un Tânăr chemat deja la "asentare" (în armată) constituia un risc foarte mare deoarece descoperirea intenției se putea pedepsi ca act de trădare.

În avantajul nostru, al săcelenilor era faptul că din punct de vedere geografic, tot teritoriul de străbătut era foarte bine cunoscut de ciobani. În perioada aceea ei aflaseră și rostul poterelor ungurești.

Și astfel, mi-am pregătit în mod minuțios un plan de acțiune care presupunea: alegerea unei călăuze, om de încredere, procurarea de străie ciobănești, merinde de drum. Bani românești aveam să primesc de la tata care se afla la stâna din

Mușia, de cealaltă parte a munților.

Călăuză avea să-mi fie Moș Ion Orjan zis Strâmbu, baci în muntele Priscul și care-l avea târlaș pe neica Neculai Clinciu-Baldîr. I se spunea Strâmbu fiindcă era adus de un picior dar pentru aceasta, la cei 70 ani ai lui, mergea întins la drum ca un "ficioar".

Când am fost gata îmbrăcat cu străiele ciobănești, a sosit și sfâșietoarea clipă a despărțirii de mama.

Eram de acum bărbat și plecam departe, într-o misiune mare, care putea fi înțeleasă chiar ca sensul vieții mele.

Mi-a fost tare greu ca să mă rup de mama, care sub lacrimile durerii ei se gândeau că s-ar putea să nu mai mă vadă.

Mi-a pus o icoană mică de lemn la gât (icoana aceea am purtat-o tot războiul la gât), pe care o pregătise cu grijă, mi-a făcut semnul crucii și, între suspine m-a sărutat și mi-a spus: "Dumnezeu să mi te aibă în grija". I-am sărutat mâna și, înghițindu-mi plânsul, am tășnit pe poartă urmat de Moș Ion Strâmbu.

Era o seară de vară a anului 1914. Pentru a înălțatura bănuielile, am luat-o în jos, ca și când am fi săteni oarecare plecați spre tramvaiul de Brașov.

Am traversat Grădina Domnească (azi cartierul Electroprecizia) și apoi, intrând pe câmp, am cotit-o pe firul Tărlungului, în sus.

Am ieșit tocmai după țigănia din Gârcin și ne-am aliniat pe liziera pădurii. Și așa am depășit și vama ungurească, ajungând la marginea vestică a Poienii Sanțului.

Strategia noastră era aceea de a ne feri de drumuri și poteci, urmându-ne calea pe locuri mai neumblate.

Înainte mergea Moș Ion iar eu îl urmam cu gândurile mele de răscrucă de viață și, de ce să ascund realitatea,

(continuare în pagina 13)

(continuare din pagina 12)

PESTE MUNȚI, SPRE ȚARĂ

stăpânit și de multă frică.

Calmul și siguranța călăuzei mele au ajuns după un timp să-mi dea încredere.

Moș Ion era prieten bun cu tata și pe mine mă îndrăgea căci mă știa de când mă născusem.

Dar acum mai intervenea ceva: avea misiunea să-l treacă peste graniță pe unul din mulții emisari ai luptei de eliberare a Românilor Transilvăneni.

Și pentru că el nu mai putea să-si aducă aportul ca ostaș și-l aducea în acest fel.

După doi ani, reîntors cu trupele, ca elev plutonier, în timpul săptămânii cât am fost cantonați la Dârste, l-am căutat. L-am aflat acasă căci nu se mai simțea așa în puteri. Tare mult s-a bucurat. Mi-a cerut chipul ca să sărute tricolorul, obicei devenit ritual: "Să trăiești dragă Naie, că multă bucurie mi-ai făcut tu azi!"

Să ne continuăm drumeția acelei nopți de fugă.

Când am ieșit în Poiana Sanțului să fi fost trecut de miezul nopții. Luna străjuia bolta cerului iar nouă ne fugărea umbrele până departe. Ca peisaj, totul era mirific dar riscul abaterii de la regula strategiei noastre putea să ne coaste mult.

Un Jandarm cu pană, care ar fi pândit din dreptul cantonului, ne-ar fi luat din oală. Norocul nostru a fost însă acela că paza nu era atât de întărătită. De seamă că la ora aceea jandarmii unguri de la postul de graniță "durmiau" duși, iar patrulele, cine știe pe ce coclouri, ori fi căutat să descopere ceva ce i-ar fi adus un spor de galoane comandanțului.

Ne-am îndreptat spre firul Doftăniței. Am trecut gârla prin apă și faptul că înainte cu o zi plouase din plin, ne-a creat riscul unei băi nedorite.

De aici, am luat în piept Plaiul Bătrân al muntelui Vaida, zorindu-ne să ne depărtăm cât mai degrabă de zona văii ungurești și să ne apropiem de cea Românească.

Nedeprins cu urcușurile în piept, gâfâiam, cu respirația deréglată. Zoream ca să nu mă pierd de tovarășul meu de drum care-mi sfida tinerețea.

Urcușurile se țineau lanț; pieptușurile și repezișurile veneau unul după altul; pâraie și băltoace întâlneam la fiecare pas. Situația mă punea la grea încercare. Si înăpoi nu mai puteam da!

Și pe lângă efortul fizic se mai adăuga și starea de tensiune bine întreținută de imaginea: în jocul de lumină și umbră, operă a lunii, tufele și brăduții devineau figuri posibile de jandarmi unguri, soldați și finanți.

Spre ziuă, când lumina începea să învingă întunericul, am mai părăsit desisul folosind și poteca. Imprudență care era să ne coste:

O patrulă alcătuită din jandarmi, soldați și finanți – deci completă ca formație – cobora spre Sanț.

Când mă gândesc ce ni se putea întâmpla, mă apucă și astăzi groaza.

Două lucruri ne-au salvat: în primul rând că noi eram în pădure iar ei veneau discutând tare; iar în al doilea rând că nu aveau câini cu ei.

Auzindu-i, ne-am azvârlit într-o clipă în tufiș, rămânând în nemăscare, până ce s-au depărtat bine și până ne-am asigurat că nu mai sunt urmași de alții.

Oboseala pierise, dar groaza i-a luat locul.

După ce a mai trecut o bucătă de timp, mi-a fost dat să încerc o stare sufletească curioasă: îmi venea să deslăunui un chiot ca cel de la jocurile din sat. M-am limitat la un râs nervos care și el a fost curmat de un semn dojenitor al lui Moș Ion. El mi-a adus aminte că misiunea încă nu era încheiată.

Am mai urcat, am mai coborât și se făcea bine ziua când am ajuns la vama românească din Predeluș.

Vameșul mă știa bine și m-a întâmpinat glumet, așa cum îi stă bine Românumui: "Ce faci măi, Nae? L-ai părăsit și tu pe împărat!"

I-am răspuns cu un zâmbet obosit...

Aici m-am despărțit de Moș Ion Strâmbu căruia i-am mărturisit recunoștința mea.

Apoi, vameșul mi-a dat o escortă de patru ostași care m-au însoțit până la stâna din Mușita.

Acolo m-a întâmpinat tata, în ochii căruia se ctea un lanț de mari emoții.

Ciobanii, care îmi erau prieteni, mi-au făcut o primire foarte caldă; știau de tentativa mea și mă așteptau.

De altfel în prima parte a verii, când încă nu era război dincolo, venisem la stâna ca să-mi pregătesc bacalaureatul. Atunci făcusem potecă învățând "pe din afară" la maghiară de spunea baciul că și oile au învățat ungurește. În această perioadă mă împrietenisem bine cu toți ciobanii, bătrâni și tineri.

La stâna am mai rămas până spre spartul ei, ocupându-mă de multe activități specifice mocăniei: am plasat brânză negustorilor din Azuga și din Comarnic, brânză care în mai puțin de 2-3 zile apărea într-o din băcăniile de pe Podul Mogoșoaiei din București.

Am transportat cu caii produse la și de la cășăria din Slon.

Am observat că tata căpătase multă încredere în mine. Acest lucru i-a făcut bine, căci i-a dat garanția că voi reuși să mă descurc în viață.

Și într-o zi de sfârșit de august 1914, m-am urcat în tren, în gara Comarnic, cu destinația București.....

Despărțirea de tata a fost bărbătească. Pentru amândoi se încheia o perioadă frumoasă din viață.

Pe tata îl aștepta refugiu sub impulsul faptului că avea băieții în armata română, iar pe mine: războiul.

N.G.V. Gologan
Prin amabilitatea d-lui Gelu Gologan

MENTALITATEA ROMÂNIILOR LA 1 DECEMBRIE 1918

În noaptea de 14 spre 15 august 1916, trupele române treceau Carpații pentru reîntregirea națională a românilor. Cu tot entuziasmul general, în scurt timp, datorită nerespectării de către Antanta a prevederilor tratatelor încheiate cu România în 4 august 1916, dar, mai ales a deficiențelor organizatorice ale armatei române, ele au fost retrase după ce eliberaseră partea de sud-est a Transilvaniei. Au urmat doi ani de război crâncen, în care România a fost silită să se restrângă la spațiul dintre Carpați și Prut și să încheie, în ciuda strălucitelor victorii de la Mărăști, Mărășești și Oituz din vara anului 1917, o pace grea la București, în 7 mai 1918. Victoriile Antantei pe frontul de vest, din vara anului 1918, au reaprins nădejdea în români și, astfel, sfârșitul războiului i-a găsit luptând alături de învingători.

În paralel, în toate teritoriile românești aflate sub stăpânire străină, au avut loc puternice mișcări naționale impulsionate de proclamarea principiului autodeterminării popoarelor. Într-un context favorabil – prăbușirea imperiilor multinaționale -, la Chișinău în 27 martie / 9 aprilie 1918 și Cernăuți în 15/28 noiembrie 1918, românii basarabeni, respectiv bucovineni, hotărău unirea cu România. La 18 noiembrie / 1 decembrie 1918, la Alba-Iulia se încheia procesul reîntregirii naționale prin unirea Transilvaniei cu patria-mamă. Însă Marea Unire, și trebuie subliniat apăsat acest fapt, nu a fost urmarea participării României la război, ci s-a înfăptuit prin voința exclusivă a națiunii române.

Războiul și Marea Unire au determinat schimbări profunde în mentalul individual și colectiv românesc din Vechiul Regat, primul și din provinciile unite, cea de-a doua. În Basarabia, Bucovina și Transilvania, ideea unirii nu mai este monopolul elitelor, ci este prezentă și în rândul maselor. Aflată sub stăpânire străină de mai multe secole și domnați de regimuri mai mult sau mai puțin absolutiste, românii din aceste provincii nu au dorit însă la 1918 schimbarea unui regim nedemocratic străin cu unul românesc. Se dorea, evident, unirea cu România și crearea statului național dar dublate de garanții, care să-i apere de acele aspecte negative din societatea românească a Vechiului Regat. Astfel, "Declarația de Unire a Basarabiei cu România" condiționa actul unirii de înfăptuirea principalelor două reforme – agrară și electorală - ca și de garantarea libertății personale, a cuvântului, a credinței, etc. La rândul ei, "Declarația de Unire a Bucovinei cu România", fără a condiționa unirea, făcea referiri la viitorul regim democratic. În schimb, "Rezoluția privind unirea Transilvaniei cu România rezerva românilor dreptul unei autonomii provizorii până la întrunirea Constituantei, aleasă pe baza votului universal", care urma să legifice reformele necesare democratizării României Mari.

În Vechiul Regat, rolul decisiv în schimbarea mentalului l-a avut războiul. În condițiile vitrege ale refugiuului în

Moldova, ale presiunilor militare ale Puterilor Centrale ce urmăreau să scoată România din război, coroborate cu suflul ideilor radicale ce venea dinspre Rusia, aflată în plină revoluție, țărani ostași au conștientizat faptul că de ei depinde soarta țării, că reprezintă un factor important de care trebuie să se țină seama. Ori ei apărau un pământ pe care nu-l stăpâneau și o țară în a cărei conducere nu aveau nici un cuvânt de spus, nefiind reprezentați. Sesizând acest fapt, regele Ferdinand a promis solemn (și este unul dintre mariile merite ale sale), în aprilie 1917, înfăptuirea reformei agrare și a celei electorale, iar în luna iulie a aceluiași an, Parlamentul a modificat Constituția pentru a permite acest lucru. Reveniți la vatră, țărani ostași au contribuit la răspândirea noii mentalități. Pe acest fundal, în noiembrie și decembrie 1918, cele două reforme au fost legiferate. Deși urmare, centrul de greutate al vieții electorale s-a mutat de la oraș la sat, iar numărul alegătorilor a crescut considerabil. Dacă în 1914 un deputat era ales de 400 de alegători, în anul 1920 el era ales de 50.000 de alegători.

Efectele schimării mentalității românului s-au văzut în noiembrie 1919 când, pentru prima dată, s-au organizat alegeri parlamentare pe baza votului universal. Rezultatele, spectaculoase, erau descrise sugestiv în ziarul "Universul": "Parlamentul votului universal are aspectul cel mai neașteptat. Fracurile și piepturile albe ale cămășilor <<vechilor partide>> stau alături de sumane și îțari, alături de căciuli ținute sfios în mână. Lungile rase negre călugărești ale clericilor cu lungi bărbi, cu lanțurile de aur mari încrucisate pe piept, se întâlnesc cu sutanele ardelenilor sau bucovinenilor, cu brâurile de mătase în culori deschise, cu obrazul ras complet".

Nu putem încheia fără a remarcă extraordinara unitate a nației în acele momente ale anului 1918, ca și binemeritata ușurare și fericire că totul s-a terminat cu bine: "Plângăeu femeile, plângăeu bărbații, plângăau copiii! - își amintește Constantin Argetoianu. "Iertasem cu toții toată meschinăria din spatele celor ce pășeau în primul rând (regele, regina, generalul Prezan – n.n.) și îi priveam ca pe simboluri ale visului împlinit, ca mărturii vii ale victoriei și a Unirii tuturor românilor! Cine n-a trăit acele clipe nu-și poate da seama de ce însemnează fericirea unui popor fericit. N-am trăit, cu siguranță, în întreaga mea viață, minute mai înălțătoare..."

Prof.Radu Colț
Gr. Școlar Electroprecizia

CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ

CRONICĂ

În zilele de 8, 9 și 10 octombrie a.c. la Șomcuta Mare (Maramureș) s-au desfășurat lucrările celei de-a 95-a Adunări Generale a ASTREI. Cu acest prilej, d-lui prof. Gavril Istrate, de la Iași, i s-a oferit cartea "Chipuri din Săcele" de G. Moroianu.

Domnia sa a întocmit o remarcabilă exgeză a lucrării, pe care ne permitem a o publica alăturat sub forma ei de scrisoare particulară.

Iași, 15 oct. 1999

Stimate domnule Dârjan,

Am citit cu deosebită plăcere, și cu profit, cartea lui George Moroianu, care interesează, deopotrivă, pe istorici și pe filologi. Căți oameni mai știu ce legături au existat între brașovenii de ieri și atâtea localitați din Țara Românească și din Dobrogea, unele create de ei însăși? Înțelegem, acum, mai bine expansiunea mocanilor peste Carpați și în Dobrogea, chiar dacă am citit monografia lui Dumitru Șandru și cartea lui Sadoveanu Ostrovul lupilor.

Legăturile cu moldovenii, și mai ales cu muntenii, explică numărul mare de cuvinte turcești, din graiul săcelenilor, cuvinte necunoscute în alte zone ale Transilvaniei. Dar explică și acțiunea unor negustori care se pare că au creat, în Muntenia, pe alocuri, puternice centre comerciale. Surprinde, în scrisul lui Moroianu, prezența obișnuită a adverbului o leacă, o lecută, în vreme ce regionalismul ardelenesc o tiră nu apare, în toată cartea, decât o singură dată (p. 193).

Printre cuvintele ardeleniști pe care le-am trecut în cartea mea despre Sadoveanu, găsesc, la Morcianu și pe bolță, pentru prăvălie (p. 17, 39, 40, 99, 192) și pe cuminecă (103, 179), evidentiat de Goga, în poezia lui, și pe domn (43, 57, 211) și pe fain (47) ori pe ferdelă (39, 192, 214, 216) și gazdă (170). Tot așa bîr (28), cioareci (28, 39, 63, 99, 116) și creitar (27, 28, 29, 95, 177), comitat (23, 138, 169), oier, peste tot (numai într-un singur loc el a fost înlocuit cu cioban!), oierit (164), econom, pentru agricultur (162, 187) și economie (158) (cu referire, este adevărat, mai mult la vite decât la pamânt!), poporenii și încă altele. Tot aici ar trebui citat curea (83, 84), pe care îl concurează chimir, pe care îl întâlnim pe aceleași pagini.

Fonetismele regionale Braseu (93, 211, 212, 213, 215, 216, 217), Sileghii (216) și Sînchetru (213), trebuie trecute tot aici.

Cu ultimele două exemple, care se caracterizează prin palatalizarea labialelor, merg împreună ghiata cocoană (217), ghiata maica (217), ghine (98, 216), ghivoltă (214), corghii (104), vorghi (25), chiatră (213), un chic (211), chită (216), pentru pită, a hi, pentru a fi (210, 213, 218), chicioare (175), schinare (175).

Interesantă mi se pare, în vorbirea săcelenilor prezența "autoritară" a lui dimie, neconcuratnică de pânura latinească, proprie vorbirii ardeleniști, din alte părți, nici de slavul siiac din Moldova. Dimie este cunoscut mai ales din vorbirea muntenilor, unde apare, de obicei, sub forma singularului, pe câtă vreme în Săcele îl întâlnim, mai ales, sub forma de plurai și nu însemnează numai o stofă de ianhă, jesută în casă, ci, în primul rând, se referă la cantitate, la bucătările produse.

M-am lungit la vorbă cu riscul de a-mi plăti cititorul, dar am dorit să subliniez, în forma aceasta, valoarea deosebită a cărții și serviciile pe care editorul, sprijinit de înțelegerea largă a unui primar de excepție, le aduce, prin editarea ei, publicului cititor.

Vă felicit, din toată inima, și consider întâlnirea noastră de la Șomcuta Mare de bun augur.

Cât am putea căștișa dacă în orașele și satele noastre să găsi mai mulți primari cu înțelegere pentru nevoile culturale și cu o mână dărmică pentru apariția unei lucrări de valoare, sub toate aspectele, a Chipurilor săcelene, de George Moroianu.

Nu-l cunosc pe domnul primar Vasile Lață, dar îmi permit să-i strâng mâna, de la distanță, și să-i mulțumesc, în numele cititorilor, pentru sprijinul pe care îl dă culturii noastre naționale. Îi mulțumesc pentru acest gest profund patriotic.

Cu cele mai bune urări de spor la lucru, în continuare.

Prof. Dr. doc. GAVRIL ISTRATE
Universitatea din Iași

Cronica limbii

DESPRE EXPRESIVITATEA LIMBII ROMÂNE

Expresivitatea limbii române este evidentă și prin nenumăratele locuțuni și expresii care nuantează și potențează vorbirea noastră.

Multe dintre asemenea unități frazeologice (combinări stabilă de cuvinte cu sens unitar) au ca principală componentă o parte a corpului omenesc. Cele mai numeroase sunt formate cu substantivul "cap". Capul este "purtătorul" creierului, multe expresii referindu-se la inteligență. Despre un om intelligent se spune că este "cu cap", sau

că "are cap", "îl duce capul" sau e "cu un cap mai sus ca ceilalți", iar "un om cu scaun la cap" înseamnă un om înțelept, pe a cărui părere te poți baza. Capul este cel care conduce, de aceea tatăl este "capul familiei" și stă "în capul mesei" (locul de onoare).

Alte expresii se referă la defecte omenești. Despre un om prost spunem că "n-are cap", "e bătut în cap" sau pur și simplu "cap pătrat" (în opozitie cu rotundul ca

(continuare în pagina 17)

A respira

Când respirăm poezia curge din noi
și umple întregul univers fără de
timp cu poeti.

Cu siguranță că Tu
mă privești de-acolo de sus
de departe cum trec ca o frunză
linsă de vânt
prin parcuri invizibile
învârtind materia în teorii
abstracte. Ești cineva
când de fapt și de drept
nu ești decât "o scăma-n haos"
ești cineva când respiri sănătos
când dormi cu vise suportabile
fiecare somn...Acum îmi torn
cafeaua. Încep să scriu
respir cuvintele și
mă întreb: cine-s corăbierii
acestor veacuri sclerozate?
Iată se-arată-n pragul meu
în care împerechez vocalele
cu consoanele un oier
un neologism gata să moară
el îmi deschide o carte
c-o lumină
pe care-o pasc oile lui
și faptele noastre neprețuite
și-mi spune: vezi asta e cartea
pe care trebuie s-o scrii tu...

Eu privit de-o beregată de Rai
cu-n giulgiu neplâns
a treia oară respir.

Corneliu Cîrstea

De poezie

"Poezia este o lacrimă care plângă
cu ochi."

Nichita Stănescu

Poezia nu este greu de făcut. Mai greu
e să-ngropi cuvintele ca sufletele
în stele, s-adormi în tămâia ei
mai viu decât o dragoste venită,
noaptea târziu, din nevoile obscure
ale trupului, din nevoile câtorva
sentimente împerecheate ca
oamenii...

De poezie ne ocolește dușmanii. Răscolioare
triste, răscolioare fericire e poezia...
Ea nu e greu de făcut. Mai greu e să-o descărnezi
de cuvinte până ce osu-i golul
va cânta Misse, până ce otrava ei albă
ca reginele noptii va reânvia sărutul
unui noiembrerie de fată cu travaliul
cutezând o iubire. Poezia-cum să spuneam
nu este greu de făcut pentru că ea
e mereu iubirea lângă care întârzii.

Corneliu Cîrstea

Spiritul lutului

Lutul se rotește într-un nimbo ceresc
săltând blestemul cercului din pântec de fecioară
cu un sărut dansând peste cuvinte
semînțele rodesc cântând în fructe
iar sateliții ce pândesc infernul
încep să facă temple în pătrat
noi pe pământ lipsiți de idealuri
ne frângem geamandura-n stil gigant
adulmecând o înfrățire
un Pan cu nailu suflă-n lumânare
evlavios ca un sărac.

Corneliu Cîrstea

CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ

(continuare din pagina 15)

DESPRE EXPRESIVITATEA LIMBII ROMÂNE

simbol al normalității). Hazul românului este evident și prin modul în care râde de proști și de prostie. "Are capul (mințea) în patru colțuri" se spune despre cineva care nu poate prinde nimic, "e tare de cap" sau "căpos" sau "nu-l duce capul". Despre un om care ține numai pe a lui spunem că este "încăpățânat", iar despre un prăpădit spunem că este "vai de capul lui" sau "e căzut în cap". Despre un individ pus pe rele spunem că este "capul răutăților" sau "la prostii îl duce capul !". A nu avea unde să-și pună capul" se referă la cineva ajuns pe drumuri, fără adăpost.

Activitățile omenești sunt și ele exprimate prin expresii ce conțin substantivul "cap". Despre un om foarte ocupat se spune că "nu-și vede capul de treburi", se scoală devreme "cu noaptea-n cap", dar lucrul de mândruială, făcut superficial este "dat peste cap", pentru că individului "nu-i stă capul la treburi". Un om distrat, neatent este "cu capul în nori" sau "umblă cu capul în traistă". "A-și pierde capul" înseamnă a se zăpăci, dar și a fi foarte îndrăgostit de cineva. Pentru a obține ceva dorit, unii "se dau peste cap", alții "deschidușa cu capul", respectiv dau plocoane multe în vederea obținerii unui avantaj și te"bat la cap" până cedezi .Ormul disperat, regretând o greșală făcută"se dă cu capul de toti peretii", iar când pleacă departe, părăsindu-i pe toți , "și-a luat lumea-n cap"! De aceea pentru "a nu plăti cu capul" greșeala comisă , chiar dacă pare că "nu-i intră nimic în cap ", chiar dacă nu vrea să renunțe "odată cu capul" sau "în ruptul capului" e bine să încercăm să-i "deschidem capul" și să nu-l lăsăm "de capul lui". "Are să urmeze cum stim noi, nu cum vrea el, că doar nu-i de capul său "spunea tatăl lui Nică în "Amintiri din copilărie".

Când mergi într-o vizită ,anunți din timp , altfel "cazi pe capul cuiva ", ești nepoftit , creezi neplăceri și nici nu trebuie " să șezi pe capul cuiva " prea mult . În luptele de tot felul între indivizi, și astăzi avem destule ,fiecare vrea "să-i ia capul "celuilalt," să-i dea la cap" , iar cel învins trebuie "să piece capul", conform zicalei deloc plăcute "capul plecat sabia nu-l taie", un poet adăugând adevarul crud:"Dar cu umiliință jugu-l înconvoaie ". Este un îndemn la demnitate! Altfel "plătim cu capul" toate umiliințele la care ne supunem! Alții cred că " nu-i un capăt de țară " (nu-i nimic grav) faptul că ne lăsăm umiliți din când în când .Oare chiar aşa să fie ?!

Ca să n-o luăm iar " de la cap" și pentru "a pune capăt" discuției ,fiecare dintre cei ce vor să fie "cap de afiș" (primul nume dintr-o listă de persoane afișate în ordinea valorii lor) să -și amintească două proverbe ,mostre ale înțelepciunii și experienței populare : "Unde nu-i cap , vai de picioare !" și " capul face , capul trage !" și în general , "nu trebuie să te legi la cap când nu te doare ".

Prof. Ilie Cujbă**Cum (mai) scriem**

Pe data de 12 august 1999 săcelenii au fost plăcut surprinși de apariția "Monitorului de Săcele". O inițiativă lăudabilă care merită subliniată. Primul număr, apărut pe 11 august 1999 (ziua eclipsei ratațe la Săcele din cauza furtunii), a fost distribuit gratuit a doua zi.

În mod special mi-a atras atenția articolul "Orașul celor 14 biserici " sămbătă, Biserica Sf. Adormire își va sărbători hramul" semnat de Alina Andrei. Cu surprindere am aflat din acest articol că "paravanul, care separă altarul de restul bisericii, a fost pictat de Mișu Pop".

Trec peste gafele care au făcut deliciul cititorilor: discrepanța dintre fotografie și text, confuzia dintre pictura interioară și cea exterioară și ortografierea incorectă a numelui pictorului Mișu Pop.

În limba română pentru acest "paravan" avem trei termeni: catapeteasmă, tâmplă și iconostas, la care mai putem adăuga și o formă învechită, ieșită din uz, dveră. În momentul de față dveră are un alt înțeles, acela de perdea care se află deasupra ușilor împărătești, care se coboară sau se ridică potrivit tipicului sfintei slujbe. Catapeteasma este o placă de lemn sculptată, care separă altarul de navă (sau de naos) și care este împodobită cu icoane. Inițial, la evrei, catapeteasma era o perdea desprățitoare între cele două încăperi ale templului: "sfânta" (naosul) și "sfânta sfintelor" (sanctuarul). Ulterior, la bisericile ortodoxe, din Bizant, era făcută din argint. Lucrările din lemn sculptat pentru catapetesme își au originea în Moldova, în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Muntenia nu are nimic în aceeași epocă și nici Orientalul ortodox (vezi N.Iorga, Catapetesme, Vălenii de Munte, 1932). Deci este evident că Mișu Pop nu a pictat tâmpla, pentru simplul motiv că aceasta nici nu este pictată, ci numai icoanele care o împodobesc.

Cred că nu este lipsit de interes să adaug că Mișu Pop este un reprezentant de seamă al școlii clasice. Ceea ce făcuseră Asachi în Moldova și Lecca în Muntenia, adică introducerea clasicismului, întreprinde Mișu Pop în Ardeal. Cea mai cunoscută icoană din tâmpla bisericii Sf. Adormire din Cernatu (despre care este vorba în articolul Alinei Andrei) îl reprezintă pe Sf. Ioan Botezătorul, tipul ascetului și proorocului, privindu-ne cu ochi extatici. Dar cel mai vast complex de picturi ale lui Mișu Pop îl păstrează biserică Sf. Adormire din Satulung (vezi V. Vătășianu, Opera pictorului Mișu Pop, în Tara Bârsei, anul IV, nr.4, 1932).

În încheiere vreau să vă reamintesc că Nicolae Iorga a vizitat în 1924 bisericile ortodoxe române din Săcele și a declarat că iconostasul Bisericii Sf. Nicolae din Baciu este cel mai frumos și mai valoros din Tara Bârsei. Acest iconostas este sculptat în lemn de tei și este ornamentat și poleit cu foită de aur. Pe această tâmplă sunt aplicate icoane pictate de Iacob Pop.

Stefan Casapu

CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ • CULTURĂ

LA PAS PRIN LIBRĂRII

Apariții editoriale semnalate de ing. Horia Bârsan

1. "MARILE RELIGII", coordonator Philippe Gaudin, editura "Orizonturi", 1999.

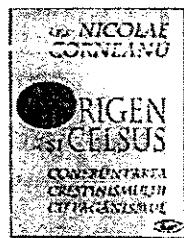

În zilele noastre continuă să-și caute răspunsuri întrebările referitoare la existență, iar apartenența la o anumită cultură și tradiție religioasă rămâne o preocupare constantă a individului și a comunității din care face parte.

Iudaismul, creștinismul, islamismul, hinduismul și budhismul se definesc ca marile religii ale lumii. Cartea de față face posibilă inițierea cititorilor în istoria acestor religii, a doctrinelor lor, a ritualurilor specifice și, în același timp, oferă direcții de cercetare celor inițiați, dar care vor să pătrundă mai adânc în tainele religiilor.

2. "ORIGEN ȘI CELSUS. CONFRUNTAREA CREȘTINISMULUI CU PĂGÂNISMUL"

de I.P.S. Mitropolitul Nicolae Corneanu, Editura "Anastasia", 1999.

Lucrarea repune în discuție vestita controversă dintre apologetul creștin Origen (sec.III d.H.) și "Cuvântul adevărat" al filosofului Celsus. Discursul îmbină rigoarea teologiei și erudiția cu un farmec discret, pe alocuri voit arhaic, surprinzând concepții de o actualitate arzătoare. Filosoful Celsus a criticat creștinismul, utilizând argumente similare celor vehiculate de ideologia comunistă și de filosofia postmodernistă pentru a demonstra că religia lui Hristos n-ar mai corespunde mentalității actuale. Răspunsul dat de Origene în apărarea creștinismului este la fel de valabil și în zilele noastre, motiv pentru care, cunoașterea acestor argumente devine o necesitate pentru orice persoană care-și asumă responsabil și integral credința creștină.

3. "TINEREȚE ÎN BERLIN, 1933-1943. O relatare" de Nicolaus Sombart, editura "Univers", 1999.

Mai mult decât o privire subiectivă asupra unui deceniu crucial pentru Germania, carte este un document de istorie trăită, episoadele din viața copilului și adolescentului, constituindu-se într-un elogiu al valorilor lumii burgheze, al elitei culturale, al modului de viață dispărut, după război, din Europa. Nicolaus s-a format în două spații privilegiate ale casei părintești: biblioteca tatălui, un celebru economist și sociolog și salonul mamei, frecventat de creația societății cosmopolite și unde viitorul mémorialist va întâlni personalități ce i-au marcat hotărâtor evoluția intelectuală, gusturile, concepția de viață.

Foarte prețioasă pentru înțelegerea Germaniei interbelice și pentru găsirea unor răspunsuri parțiale la întrebarea cum de a fost posibilă, într-o țară atât de civilizată, ascensiunea nazismului până la demența criminală a lui Hitler, este prezentarea atitudinii marii burgheziei față de național-socialism, total opus aspirațiilor ei estetico-morale: îl disprețuia, nu îl lăua în serios, preferă să-l ignore.

Interesant este faptul că Nicolaus Sombart este pe jumătate român, mama lui provenind dintr-o familie de mari boieri moldoveni, de unde și referirile la viața aristocrației românești interbelice și evocările unor români pe care autorul i-a cunoscut în familie, printre care Sergiu Celibidache.

4. "AMINTIRILE MITROPOLITULUI ANTONIE PLĂMĂDEALĂ" Convorbiri cu Dragoș Șuleanu și Carmen Dumitriu.

Să-i dăm cuvântul profesorului Răzvan Theodorescu, Membru corespondent al Academiei Române: "Antonie Plămădeală se numără printre acei "prinți ai bisericii" care vin, prin exemplul lor, să arate cât de europeană și modernă poate fi ortodoxia, fără a-și trăda tradiția și locul de naștere. Căci, am spus-o și nu voi obosi să o repet, întemeiată pe revelarea adevărului despre Divinitate într-un spațiu național, într-o limbă națională, ortodoxia aparține Europei națiunilor, după cum sobornicitatea să ține de o Europă a democrației, după cum apropierea sa de laicat o face parte a unei Europe cu tendințe seculariste, în timp ce ecumenismul său o face aptă să arunce punți între cele două părți de continent, demult despărțite. Văd în aceste amintiri de o viață un text pe care se cuvine să-l cerceteze cei ce vin să înțeleagă care este locul României sub soare, printre ortodoxie latină - singura din lume ce a putut să dea la iveală, deopotrivă pe credinciosul entuziasmat și pe căturarul cartezian. Exemplul mitropolitului Antonie, rămâne, îmi pare, elocvent".

"PRIN LIMBA NOASTRÄ - SÄCELE ÎMBRÄTISEAZÄ BASARABIA"*Două vizite într-o singură relatare*

La invitația preoților de la cele șapte părohii ortodoxe și a membrilor Cercului ASTRA "Frații Popaea" din Säcele, în perioada 8-11 iulie 1999, o importantă delegație din R. Moldova, în frunte cu d-na Valentina Butnaru - președintele Societății "Limba noastră cea Română" de la Chișinău, s-a aflat în orașul nostru. Din delegație au mai făcut parte doamnele Sofia Bolduratu, Elena Frumosu și P. C. preoți Vlad Mihăilă, Vasile Petrov și Gheorghe Ioniță. La sosire, distinșii oaspeți au fost întâmpinați la Primărie de către oficialitățile locale în frunte cu dl. primar. S-a purtat o discuție amicală, după care delegația a fost primită cu multă dragoste creștinească de preoții și enoriașii Bisericii "Sfânta Adormire" din Satulung, prilej cu care preoții basarabeni au primit în dar cărți de cult atât de necesare misiunii lor apostolice.

Seară, oaspeții de pește Prut au fost găzduiți, cu deosebită cordialitate de către conducerea S.C. Electroprecizia și reprezentanții Sindicatului Liber de aici. Cu acest prilej, musafirii au luat cunoștință, cu interes, de realizările importantei unități economice săcelene și au apreciat faima internă și internațională de care se bucură aceasta. A doua zi, s-au vizitat Biserica "Sf. Nicolae" și Prima Școală Românească din Șcheii Brașovului, Cetatea Făgărașului și Sf. Mănăstire "Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus și de la Bucium.

Un popas binefăcător s-a făcut în satul Ileni. Seară, delegația, însotită de un important grup de săceleni (inclusiv componenții tânărului cor religios), a vizitat bisericile ortodoxe din Baciu și din Turcheș. Pretutindeni, primirea s-a ridicat la înalte cote de interes și sinceră ospitalitate. În cea de-a treia zi, s-au vizitat Sf. Mănăstiri Cheia și Suzana - ctitorite de săceleni, precum și Casa memorială "N. Iorga" de la Vălenii de Munte.

La "Suzana", întregul grup ce însotea delegația a primit binecuvântarea Preafericitului Teocrist, Patriarhul României. La întoarcere, s-a făcut o scurtă vizită la Biserica "Sf. Nicolae" din Cernatu, unul dintre cele mai vechi monumente istorice din oraș. În ultima zi a șederii delegației basarabene pe plaiurile săcelene, aceasta a fost, alături de localnici, "mărtor al clipei cea eternă", cum fericit s-a exprimat cineva în acele zile. După oficierea Sf. Liturghie de către întreg soborul de preoți la Catedrala orașului, pe la ora prânzului, s-a inaugurat și sfîntit statuia "LVPA ROMANA" - ridicată de Primăria Säcele drept simbol al permanenței spiritualității românești, ortodoxe și latine în același timp.

Maratonul vizitei prietenilor noștri la Säcele a primit cu vîrf și îndesat "replica" în luna august, când, răspunzând invitației lăsate atunci, s-a deplasat la Chișinău, în perioada 27-31 august 1999, o delegație alcăuită din P. C. preoți Ioan Cornea, Mircea Leb și Gheorghe Precup (de la Sf. Mănăstire "Suzana"), d-nii Nicolae Munteanu, Horia Ghinescu și "veteranii" acțiunii "Cărți pentru Basarabia" Liviu Dărjan, Alexandru Parea și Adi Dabija. La vîrstă, avem onoarea să fim întâmpinați de dl. Acad. Mihai Cimpoi. Primirea, de-a dreptul impresionantă. Ne-am întâlnit și ne-am răcorit la "Fântâna lui Eminescu", de la km. 40, pe care au sfîntit-o P. C. preoți de-aici și de-acolo, sub

strălucirea obiceiurilor și cântărilor momentului care încununau simbolic bogăția de aur a sfârșitului de vară pe meleagurile etern familiare nouă, ce și deschideau recunoscuta ospitalitate unor mesageri veniți din centrul cultural al României, de la Säcelele Brașovului, care dona, și de data astă, o importantă sumă de bani concretizată în dicționare (DEI), literatură beletristică și manuale școlare.

Prin grija d-nei Valentina Butnaru care se confundă - cel puțin în opinia noastră - cu destinul actual al limbii române în satele basarabene, toate cărțile oferite au ajuns direct la destinație, împreună cu noi, pretutindeni pe unde ne-au purtat pașii, prin școli mai mult sau mai puțin înzestrăte. Prima zi a vizitei a fost consacrată sărbătoririi Sf. Fecioare Maria (pe stil vechi). Säcelenii au vizitat, cu recușere, Biserica "Sf. Teodora" din centrul Chișinăului, unde slujește bunul părinte Vlad Mihăilă. Ne-am deplasat apoi la Susleni (Orhei), unde oamenii locului, în frunte cu slujitorii bisericii și ai școlii, ne-au oferit câte ceva din frumusețea obiceiurilor de hram, lăsat care unește colectivitatea, dându-i încredere și putere în dăinuirea sa. Ne-am deplasat apoi în satul tribunului Ion Buzdugan, arhitect al Unirii de la 1918, la Brânzenii Vechi (Telenești) și am fost primiți, ca vechi cunoștințe, în incinta nou - înființatului, liceu de care cei de față și noua lor primăriță (de la "Rândunica") erau atât de mândri. Frumos au recitat și au jucat "de-ale noastre" copiii școlii instruiți de inimoasa lor dascăliță de limba română. O felicităm și de astă - dată.

Ziua de duminică, 29 august, rămâne pentru noi toti de-a dreptul memorabilă. Ne-am deplasat - însotiti de o selectă gardă de prieteni de la Chișinău - la Criuleni, pe Nistru. Primire ușor rezervată la Școala Polivalentă.

Mulțumiți totuși c-am ajuns până aici, ne îndreptăm spre apa dorurilor eminesciene. Pe malul apărat nu de mult cu sânge vitezesc, ne recită plângând "fără lacrimi" dar cu demnitate și curaj, micuțul Viaceslav (Slavic) Săracu, căruia îi mulțumim, printre lacrimile răvășite ale sufletului, pentru faptul că el și-a lui în flacără românișmului nestinsă, fiind neapărat un "suflet în sufletul neamului său ce-i căntă durerea și-amarul" acolo unde se termină și, în același timp, începe neamul românilor "De la Nistru până la Tisa..." Acolo, la Criuleni, rămâne o participă importantă a sufletului nostru alături de familia Frumosu, care susține edificiul identității românești în spiritul ASTREI și se luptă pentru ridicarea - asemenea legendelor Manole - a bisericii ortodoxe, cetate românească pe care avem sfânta datorie să o ajutăm să se înalțe prin râvnă și osardie omenească, frumoasă ca numele celor ce o ridică acum.

Ne-am simțit ca acasă și-n localitatea Onițcani. Aici, se inaugura o casă - muzeu a victimelor deportărilor în Siberia.

Ne-am recules creștinește alături de urmășii martirilor. Am cunoscut inima obștei în acea după-amiază însorită la căminul cultural și-am apreciat spiritul de bun organizator și atentă gazdă de care a dat dovadă energeticul primar. În drum spre Chișinău ne-am abătut și pe la Biserica părintelui Alexei (prietenul și agreabilul nostru companion) care, cu râvnă și

(continuare din pagina 19)

"PRIN LIMBA NOASTRĂ - SÂCELE ÎMBRĂȚISEAZĂ BASARABIA"Două vizite într-o singură relatare

migală, reface un edificiu religios (pe vremuri sală de sport!), pus astăzi în slujba celor aflați la grea cumpănă.

Penultima zi a șederii noastre la Chișinău a fost consacrată aproape în întregime memoriei poetului Alexe Mateevici cel care a imortalizat dorul și trăinicia "Limbii noastre".

Ne-am deplasat, mai întâi, în localitatea Căinari, acolo unde se află Casa memorială în care a văzut lumina zilei fiul de preot basarabean, cel ce avea să intre în legendă drept "preot și aed al iubitei Basarabii", eroul luptelor de la Mărășești, simbolul graiului curat legat de repere ale devenirii noastre, aşa cum apare în această strofă exilată care, până în prezent, se pare că n-a ajuns încă la noi: "Limba noastră-i frunză verde,/Zbuciumul din codrii veșnici,/Nistrul lin, ce-n valuri pierde/ Ai luceferilor sfeșnici". Am constatat devotamentul și integritatea morală a unui adevărat intelectual care este dl. Ion Găină, custodele de la Zaim, care reușește să țină treză conștiința neamului și în perfectă verticalitate arborele genealogic "Limba noastră". Felicitări !

Și, răscolind gânduri pe atrăgătoare meleaguri basarabene, delegația de la Sâcele, având "Preoți cu crucea-n frunte..." ajunge la Căușeni, capitală actuală a județului Tighina, unde localnicii își îmbrățisează o cutremurătoare operă de arhitectură medievală care este "biserica îngropată", unde calul și călărețul îi atingeau turla și-n interiorul căreia "iadul roșu" găsise de cuvîntă să adăpostească un nefericit depozit de mere!

Clădirea liceului teoretic "A. Mateevici" e impunătoare și amintește nostalgilor de sediul comitetului raional (sic !) de partid. Lumea începe să se schimbe. E bine.

Seara, târziu, poposim la Mereni, localitate vestită pentru oamenii săi curajoși și harnici, pentru copiii talentați care ne-au încântat cu formația artistică "Haiduceii" care iau mai toate premiile pe la concursuri, fiindcă le merită. Acolo, la Mereni, intelectualii satului sunt "una" cu poporul și primarul - medic de profesie - și preotul cu preoteasa lui, și mai ales corpul pedagogilor atât de atașat liceului ce l-au plămădit cu munca și cu sufletul lor mare. La Mereni am simțit într-adevăr că mai suntem români, că nimic nu ne împiedică sau ne desparte să trăim această realitate. Acolo, l-am "ghicit" pe dl. profesor Nicolae Munteanu că ar fi onorat dacă Gr. Sc. "Electoprecizia", pe care-l conduce, s-ar înfrății într-un viitor apropiat cu școala merenilor și, tot acolo, am mai înțeles de ce Sadoveanu spunea în primele pagini din "Baltagul" că "...Nu vă mai pot da într-adaos decât o înimă ușoară ca să vă bucurați cu al vostru..." Într-adevăr, spre finalul vizitei noastre în Basarabia, ne-am bucurat și ne-am simțit cu toții "ai noștri și acasă", pentru

că la Mereni ai impresia că te afli în cel de-al doilea loc al nasterii tale.

În ultima zi a sejurului "în republică", pe 31 august 1999, am fost mișcați să constatăm că, în această zi, de Sărbătoare a Limbii noastre cea Română, mai toată suflarea Chișinăului să se afle pe stradă, magazinele închise, ordinea și curătenia ca de obicei. Lăudabil.

Vizita noastră la "Casa Ziariștilor" a fost de bun augur. Se aniversau, într-o atmosferă intimă și în același timp solemnă, cei 10 ani de la înființarea Societății "Limbă noastră cea Română" de la Chișinău. Amfitrionii noștri ne-au întâmpinat cu simpatie și ne-au oferit un adevărat regal, greu de redat în simple cuvinte. Ne-a impresionat unitatea de simțire, ștafeta nevăzută între vârstnici și copii, între prezent și viitor. Mesajul d-lui primar de la Sâcele a fost primit cu mult interes și deosebită satisfacție.

Ne-am despărțit, sperăm nu pentru mult timp, de prietenii noștri care ne-au făcut să înțelegem că orașul Sâcele, localitate românească din centrul spiritualității neamului, contribuie la mereu apropiata integrare a spațiului cultural comun, care definește ființa identitară a românilor de pretutindeni, uniți prin limba lor de sorginte latină și prin aceeași credință a moșilor și strămoșilor, ceea ce dă imbold și putere menținerii și extinderii strânselor noastre legături pe diverse planuri.

Să fie clar pentru toată lumea că aceste legături cimentate pe podul cărților n-ar fi fost posibile fără sprijinul Primăriei orașului Sâcele și S.C. Electoprecizia S.A., mai precis fără înțelegerea găsită în totdeauna la dl. primar Vasile Lață și la d-nii manageri Claudiu Roșculeț și Constantin Zavarache. Lor li s-a alăturat ulterior și conducerea Sindicatului Liber de la "Electoprecizia".

Lăudabil e că s-a înțeles de la început că nimic nu poate fi mai nobil, mai profitabil, decât sprijinul acordat limbii române, condiție esențială a menținerii unității și legăturilor durabile dintre frați, indiferent de partea cărui mal s-ar afla ei.

Laudă artizanilor acestor rodnice vizite !

Liviu Dărjan
Cercul ASTRA "Frații Popeea" Sâcele

Primăria Orașului Săcele

La mijlocul ultimului trimestru al anului în curs, s-au terminat lucrările de modernizare a trotuarelor pietonale de-a lungul celor două bulevardelor ale orașului Săcele.

Lucrările de pe strada Canalului sunt și ele în curs de finalizare: tuburile de beton în care a fost închis, parțial, canalul pluvial au fost în întregime montate, terenul a fost nivelat deasupra acestora.

S-au deviat conductele de gaz și branșamentele de apă care s-au intersectat cu noul traseu al canalului și, acum, sunt în curs de montaj elementele prefabricate cu care se continuă în amonte sistematizarea canalului. S-a îmbunătățit lumenul public al străzilor, montându-selămpă noi și reparându-se și completându-se o parte din cele existente. Urmează ca, după încheierea lucrărilor de regularizare a canalului, să se treacă la împietrirea străzii. Pentru îmbunătățirea calității apei potabile din zonă, R.A.G.C.P.S. Săcele a decolmatat drenajele și a curățat sistematic bazinile de colectare.

La începutul lunii noiembrie, s-a dat în folosință noua clădire în care își desfășoară activitatea Serviciul de încasare a impozitelor și taxelor locale, activitate preluată în acest an, conform legii, de la Direcția Finanțelor Publice Brașov. Clădirea construită exclusiv prin efortul bugetului local, cuprinde: șase birouri care oferă condiții foarte bune de lucru celor nouă persoane care alcătuiesc serviciul. Finisările clădirii sunt de bună calitate, la fel și dotările din interior.

În ședința Consiliului local Săcele, din luna octombrie, s-a aprobat modificarea și completarea hotărârilor anterioare cu privire la zonarea localității în vederea stabilirii impozitelor și taxelor locale asupra terenurilor.

Astfel, orașul se împarte de la 01.01.2000 în două zone: A și C.

Din zona A, vor face parte următoarele străzi:

Calea București, B-dul Brașovului, Nicolae Iorga, Negoiu, Narciselor, Carpaților, Gheorghe Doja, Stadion, Valea Cernatului, Al. I. Lapedatu, Ady Endre, Mihai Eminescu, Bisericii Române, Nicolae Nicoleanu, Căprioarei, George Coșbuc, Timocului, Poienii, Petofi Sandor, George Moroianu, Anin, Piața Libertății, Brazilor, 15 Noiembrie, Primăverii, Timiș, Andrei Mureșanu, Noua, Bunloc, Canalului, Verii, Horea, Godri Janos, Bârsei, De Mijloc, Cerbului, Morii, Avram Iancu, Ovid Densusianu, Ilie Minea, Păsunii, Darie Magheru, Mică, Ogrăzii, Barbu Lătătaru, Trandafirilor, Panduri, Ciucuș, Brândușelor, Fâneții, Mihai Vitezul, Coastei, Hărmanului, cart. Movilă, Câmpului, Armata Română, cart. Ștefan cel Mare, Zizinului, Bucegi, Victor Jinga, Gheorghe Dragoș, Mioriței, Mărășești, Meseriașilor, Hîghisului, Pinului, Mocanilor, Oituz, Nicolae Colceag, Vulcan, Valea Largă, Aleea Episcop Popaea, Viitorului, Tărlungului, Lungă, Martin Luther, Luceafărului, Oltului, Zorilor, Livezii, General Dragalina, Aleea Timiș, Schiorilor, Cloșca, Vâlcele, Izvoarelor, Alexandru Ioan Cuza, Crișan, Caraorman, Dealului, Vulturului, 7 Izvoare, Plevnei, Smârdan, Gârcinului, Rodnei, Cetinii, Subobrej, Tei.

Din zona C vor face parte următoarele străzi:

Carierii, Barajului, Piscului, Pajiștei, Râului, Amurgului, Ferigii, Ghoceilor, Lămăței, Lacului.

Impozitul pe teren a fost fixat la 750 lei/m.p. pentru zona

A și 190 lei/m.p. pentru zona C. Aceste valori au rezultat prin diminuarea cu 50% a impozitului stabilit de lege, la care se adaugă indicele de inflație de 50% față de anul 1999.

Impozitul pe clădiri a fost redus cu 30% față de cel stabilit de lege, la care se adaugă indicele de inflație de 50% față de anul 1999.

Impozitul pentru autoturisme a fost stabilit în funcție de capacitatea cilindrică a motorului la 36.000 lei/an pentru fiecare 500 cmc sau fracțiune de capacitate sub 500 cmc.

În vederea asigurării unei circulații corespunzătoare pe timp de iarnă, a fost încheiat contractul pentru deszăpezirea străzilor și transportul zăpezii de pe locurile de parcare și locurile înguste ale bulevardelor.

Ziua de 1 decembrie, Ziua Națională a României, va fi sărbătorită începând cu ora 10⁰⁰ la "MONUMENTUL EROIILOR SÄCELENI" din Cernatu, unde se va comemora unul din cele mai importante evenimente din istoria românilor, petrecut cu 81 de ani în urmă.

**VICEPRIMAR,
Ing. Petre Ștefănescu**

La Polyclinica Orășenească Săcele

"Zestrea tehnică și de suflet"

SÄCELE - Directorul Polyclinicii Orășenești Săcele, dr. Romulus Nițescu, obișnuiește să vorbească despre "Electroprecizia" SA, de câte ori are prilejul, numind-o simplu, "vecini". Și ca o vecină bună ce este, uzina nu se dă în lătuș de la a ajuta polyclinica, așa cum a făcut de-a lungul atâtător ani înainte de '89, nu numai când este solicitată, dar și din proprie inițiativă. Cea mai recentă sponsorizare, în valoare de aproximativ 400 de dolari constă într-o trusă Bioptron, produsă de firma Zepter. Principiul terapeutic îl reprezintă utilizarea luminii polarizate în oxigenarea membranei celulare, care are ca efect refacerea celulelor, reducând la jumătate timpul de vindecare și atenuând durerile. Eficiența Bioptron-ului în tratarea arsurilor, a plăgilor sau vechi infectate, a celulitelor de gambă, a ulcerelor varicoase, a spondilozei, a durerilor articulare și rupturilor musculare sau a unor afecțiuni ORL este mare. Există 58 de afecțiuni în care este indicată terapia prin lumina polarizată. Tot prin sponsorizare de la "Electroprecizia", polyclinica are un electroacupunctură, produs al aceleiasi firme Zepter, care se utilizează în tratarea migrenelor și a altor dureri ca și a problemelor de sănătate ale sportivilor, legate de suprasolicitarea mușchilor (întinderi și dureri musculare). În polyclinică săceleeană, "zestrea" de suflet pentru binele pacientilor este adusă și de medicii de familie, care au intrat, astfel, într-o concurență loială. Pe banii lor, doi dintre aceștia și-au îmbunătățit serviciilor oferite pacientilor, aducând la cabinet aparatura personală.

Dr. Traian Gorgan și-a instalat un calculator cu un program adecvat pentru evidența pacienților, fișele lor de observație și rețetele prescrise.

Dr. Ioan Deak a adus un ecograf, pentru care a obținut în urma unui curs, competența de diagnostic imagistic.

**MANUALUL DE ISTORIE FATĂ CU ...
"REACTIONEA"**

La începutul lunii octombrie, societatea românească a mai avut parte (de parcă ar fi dus lipsa!) de un scandal specific autohton. Este, evident, vorba de scandalul manualului de istorie de clasa a XII-a apărut la Editura Sigma.

După cum bine se știe, începând cu acest an școlar, M.E.N. a decis să introducă sistemul manualelor alternative și în învățământul liceal. Astfel, pentru clasa a IX-a au fost editate, la toate disciplinele, manuale bazate pe noi programe de învățământ, în conformitate cu noile obiective stabilite prin reforma declanșată în învățământul românesc. Acest lucru era valabil și pentru disciplina de istorie. După debutul haotic al anului școlar, la consfătuirea inițiată de inspectorul de specialitate, am avut surpriza să aflăm că, în ceea ce privea istoria, se hotărâse schimbarea programelor la toate clasele, nu numai la clasa a IX-a și, în consecință, editarea de manuale alternative și pentru clasele X – XII. Conform noilor programe, în clasele IX – XI se studiază istoria civilizației europene, iar în clasa a XII-a istoria românilor. Așadar, istoriei românilor ii este rezervat un singur an de studiu, respectiv o oră pe săptămână (aceasta începând cu anul 2002, până atunci fiind studiată în două ore pe săptămână), față de doi ani, cât ii era alocat până anul trecut. De asemenea, tot ca o noutate, istoria universală este înlocuită cu istoria civilizației europene, astfel că, din civilizația universală, se studiază doar acele aspecte care au influențat hotărâtor civilizația europeană. Referitor la acest mod de a structura istoria în cei patru ani de liceu pot exista voci critice. Personal sunt dispus să-l accept, subliniind însă că pentru studierea istoriei românilor sunt insuficiente și două ore pe săptămână, ca să nu mai pomenim de una singură. Ceea ce este condamnat vehement de majoritatea profesorilor de istorie, căreia mă alătur, este schimbarea dintr-o dată, în grabă, fără a se merge "în lichidare". Ca urmare a schimbării generale a programelor, s-a ajuns ca elevii claselor a XI-a să reia și, este drept, să aprofundeze mai mult de jumătate din materia pe care au studiat-o deja anul trecut.

Oricum, aceasta fiind situația, toți profesorii au așteptat cu nerăbdare apariția noilor manuale, sătui fiind de cele vechi, unice, care fuseseră realizate (exemplul clasic este manualul de istorie a românilor de clasa a XI-a) parcă întradins ca elevul să nu le deschidă niciodată, iar istoria să i se pară oricum, numai interesantă nu. Primele manuale au început să sosească în școli în a doua jumătate a lunii septembrie, însă nici nu au apucat să apară toate manualele, iar profesorii să le studieze, că a și izbucnit scandalul. Nu am intenția să trec în revistă toate acuzațiile (unele, puține, întemeiate) și pe toți cetățenii respectabili care și-au aflat onoarea lezată în manualul de istorie a românilor pentru clasa a XII-a apărut la Editura Sigma. Cert este că, într-o primă fază, nici un specialist nu și-a exprimat opinia cu privire la aceste manuale, în general și la manualul incriminat, în special, ci numai cetățeni mai apropiati sau nu de istorie. O să încerc în cele ce urmează să-mi exprim punctul de vedere, atât ca Tânăr profesor de istorie, cât și ca modest absolvent al unui program de studii aprofundate

și autor al unor studii publicate în reviste de specialitate.

Din capul locului trebuie făcută precizarea că inițiativa manualelor alternative este mai mult decât binevenită. Într-o societate care se declară democratică, libertatea de a alege, de a avea alternative este, sau ar trebui să fie, firească. Inițiativa unora sau altora (chiar profesori de istorie !!!) prin care se cere revenirea la manualul unic mi se pare cel puțin nefirească, dacă nu chiar periculoasă. Toate manualele sunt perfectibile. Eu însuși aș fi nemulțumit de propriul manual, convins fiind că numai cel ce tinde spre perfecțiune poate face lucruri de calitate. Dar, de la a critica manualele și până la a cere reintroducerea unui manual unic este drum lung. În plus, manualele sunt realizate pe baza unor programe pe care trebuie să le respecte. Așadar, înainte de a-i critica pe autori sau manualele lor, ar trebui criticate programele.

Una dintre principalele acuzații aduse manualelor, indirect programelor, este aceea că figurile importante ale domnitorilor români, fie sunt prezentate sumar, fie lipsesc din manuale. Noile programe, care se aliniază noilor (noi pentru România !) tendințe ale istoriografiei europene, pun accentul pe instituții și mentalități, spre deosebire de vechile programe care, așa cum spunea un distins profesor din Universitatea București, se axau pe cunoașterea de tip filatelic a istoriei, deci privită ca o colecție de date, nume și sentințe protocroniste. Astfel, Evul Mediu nu mai este privit prin prisma clasicoilor bătălii cu Poarta, care se studiază sau ar trebui să se studieze în clasa a VIII-a, ci prin prisma unor teme ca *Domnia și Biserica* sau *Feudalismul românesc*. Din această acuzație derivă o alta și anume spațiul prea mare acordat istoriei contemporane. Nu sunt de acord. În toate țările cu tradiție, istoria contemporană se bucură de un spațiu important. Dar nu pentru că alții fac astfel trebuie să facem și noi, ci pentru că ceea ce se întâmplă astăzi nu poate fi înțeleas decât dacă se cunoaște bine istoria apropiată, adică istoria contemporană.

Noile manuale, dincolo de lipsurile lor – spre exemplu în nici un manual dintre cele pe care le-am văzut nu se vorbește de războiul pentru reîntregirea națională, ci de participarea României la primul război mondial -, cred că vor solicita mai mult gândirea și imaginația elevilor, dezvoltându-le spiritul critic, determinându-i să fie mai activi în susținerea argumentată a propriilor puncte de vedere.

Discuția asupra manualelor s-ar putea întinde pe zeci de pagini. Mă opresc însă aici, subliniind, încă o dată faptul că toate manualele sunt perfectibile, iar noi, profesorii avem posibilitatea să alegem. Dacă nouă ne este greu să o facem, ne inflămori de căte ori o frază nu este pe gustul nostru și nu putem accepta ideea că altul poate avea o părere sensibil diferită de a noastră, nu vom putea niciodată să facem din elevii noștri cetățeni ai unei țări democratice.

Prof. Radu Colț

Gr. Școlar Electroprecizia

OPINII * OPINII

Despre necesitatea de a fi

Pare uneori o bizarerie că de puțină atenție acordă oamenii lucrurilor esențiale, acelor elemente care prefac viața într-un progres, sau, antinomic, într-o plafonare spirituală. Iar timpul nu-i iartă pe cei care nu-l înfruntă, cind uitarea se va fi asternut peste toate rosturile și resturile ontologice. E o lege a firii, a devenirii.

Și a venirii concurenței în învățământ, că doar e economie de piată pe față. Ierarhiile valorice între diferite școli sunt o normală realitate acceptată, iar diminuarea numărului de elevi de la an la an, o statistică împlinabilă. Mai greu de acceptat sunt migrațiile unor elevi de gimnaziu, absolvenți, magnetizati de mirajul unor licee din Brașov, unele cu un renume pe drept căștigat în lume. Consilierea din partea părinților și profesorilor își pune amprenta definitoară. Discutabilă și chiar curioasă pare mentalitatea unor părinți și unor profesori săceleni care nu cred că școala săceleană merită un loc meritoriu. Dar generațiile de inteligenți formați pe aceste meleaguri cu tradiție? Specialiști în diverse domenii, economisti, juriști, ingineri, profesori, doctori...? Ori nu se vrea a se cunoaște că unii dintre ei s-au plămădit, ca liceeni, în școlile săcelene?

Desigur, interogațiile retorice nu se referă la acei elevi de gimnaziu considerați virfuri, care atacă semet și izbândesc la colegii de prestigiu spre cîstea Săcelenilor, ci la o bună majoritate care va fi vrut să facă naveta, ca pe viemuri lanii Vîia ia Steagul Roșu, să șea lustru cu laveta. Să nu uităm că școlile din Săcele beneficiază de aportul substanțial Primăriei, că s-au primenit toate condițiile sociale și se fac eforturi binevoitoare ca, din punct de vedere administrativ, să se asigure toate cele necesare. Oare căte școli din Brașov, și nu numai, se pot prezenta cu pregnantă și prestanță prin investițiile de anvergură din ultimii ani din partea primăriilor, precum școlile săcelene?

Să sperăm că în viitor strategiile de dezvoltare ale învățământului vor fi elaborate pe plan local, unde fiecare comunitate și cunoaște interesele și posibilitățile.

Deocamdată, în ciuda condițiilor existente, există o ciudată strategie manipulată subtil la nivelul Inspectoratului Școlar, de a nu acorda profiluri competitive liceelor săcelene, chiar dacă există cadre didactice competitive și condiții materiale necesare. Spre exemplificare, în anul școlar 1999-2000, pentru clasa a IX-a, nu s-a agreat nici un profil economic, nici informatică, nici clase bilingve cu predare intensivă, adică cele mai solicitate cerințe.

Se ignoră, spre exemplu, că la Liceul Electroprecizia imediat după 1990, se formase o filieră pe profil economic – turism, precum și un promotor profil de informatică, liceul având, cu sprijinul S.C. Electroprecizia S.A., posibilitatea accesării Internetului din laboratorul propriu al școlii cu mult timp înainte ca licee de prestigiu din Brașov să intenționeze vreun proiect în spejă.

Nu cumva e o strategie pentru a atrage astfel elevii săceleni spre Brașov? Pentru a se asigura altora clase cu perspective, rezultate olimpice, catedre cu viitor, etc.? Nu-i o premeditare cu ascunzătoare, cu bătăie lungă oare? Se vehiculează, în plus, ideea că patru licee, trei cu predare în limba română și unul în limba maghiară, ar fi, statistic, cam mult în urbea noastră.

Ar fi două repere pentru o discuție: dacă ne raportăm la numărul de elevi de gimnaziu, categoric nu. O situație atrăgătoare ar fi ca și elevii cei mai buni din gimnaziu să aibă profilul dorit pe plan local, să ne parvină, de ce nu, elevi din localitățile apropiate. Dacă abordăm problema competitivității valorice, calitativ și nu cantitativ, singurii care pot decide corect rezultatul unei competiții sunt elevii consiliari obiectiv de părinți și profesori. Momentan, se distinge la nivel național chiar, tendință de a se opta spre clasele de liceu, pentru asimilarea unei culturi generale și de specialitate care deschide ulterior; perspective în învățământul superior. Accentul pe formarea profesională e greu de pus într-o economie a cărei industrie se sufocă ca un pui de focă pus la atletism doar în comunism.

În atare condiții, într-un viitor municipiu, cum va fi Săcele, oferta trebuie diversificată și în învățământ, iar interesele locale trebuie apărate cu demnitate de toți săcelenii.

Prof. Munteanu Nicolae
Director Grupul Școlar Industrial Electroprecizia

NE INVADEAZĂ PROSTUL GUST!

De vreo zece ani încoace, ne-am cam dezbatărat de codul manierelor elegante, de purtări frumoase, de dat "bună ziua", de zis "mulțumesc", de expresii politicoase de tip: "vă rog frumos" ori "aveți amabilitatea". Ne-am dezbatărat de sentimentul de respect datorat părinților, bunicilor, profesorilor. De considerația și grija pentru cei cu părul alb, membri ai familiei sau nu, pur și simplu, trecători. În ziare, femeile trecute de 30 de ani sunt declarate "bătrâne". Cuvântul "doamnă" a dispărut, ca și cuvântul "domn". Apelativul curent este: "auz?". Locul cuvintelor obișnuite este luat de expresiile argou ale "șmecherilor de cartier": dolarul a devenit "dulău verde", banii falși se numesc "parai acr", hoții de buzunare – "panacoți" și oriunde te-ai întoarce, lucrurile mai deosebite devin "mașină de mașină", "femeile de femeie", "bărbat de bărbat", "haios de haios" și tot tipul de alte "de"-uri.

Injură răsunăă de dimineață până seara pe străzile urbei, tema favorită a mass-media este crima, violul, sinuciderea. Nenorocirea, cu alte cuvinte. În schimb, despre o altă nenorocire, veritabilă, produsă în această vară și începutul toamnei, nu suflă nimenei o vorbă! și-anume despre incredibilă mitocanie, vulgaritate care de-a lungul acestei veri toride și nelinișitoare, au invadat miciile noastre ecrane și posturile radio. Pusinăt, parcă, și Soarele și-a ascuns, pentru câteva clipe, față în plină zi.

Pe scurt: în ultimul timp s-au produs – nu fără un mic tam-tam – câteva formații tinere care și-au ales, crede-se, nume hazii, arborând cu încăpățânană un repertoriu remarcabil de sărac, atât ca linie melodică, cât și ca texte, ba chiar au excelat prin refrene obscene de-a dreptul. Pornind de la "suavul": "Viața e alcool – alcoolul e viață", s-a ajuns la refrene șocante.

Câte doi-trei "băieți de băieți", uneori împreună cu câte "o fată de fată", repetă la infinit, asemenea unei picături chinezesci, refrene fără logică de tipul: "La soare, la mare/ Fetițele sunt goale / Femei adevărate / Să le-agătăm pe toate!" (ce sunt de fapt, femei sau fetițe?) sau "Sunt sexy, sunt sexy / Știu că mă dorești etc, etc." Două fetițe de 15 ani, cărora ar trebui să le stea gândul mai bine la școală, se laudă în ritmuri "dance" că sunt libere la mare, se iubesc pe nisipul fierbinte și nu mai sunt fete cuminti. Nu trebuie să uităm nici caracterul nociv din punct de vedere social al grupului BUG – MAFIA. Ce să mai spun despre numele șocante alese de acești adolescenți teribiliști pentru trupele pe care și le-au încropit?... VALAHIA, RO-MANIA, DACO-GETII (pe când trupele: TRAIAN, DECEBAL, MUNTENIA sau latele?), 3SE (pe când 3SV, 3NV sau alte puncte cardinale?), MOROMETZI (pe când BALTAGUL, DUMBRAVA MINUNATĂ, PĂDUREA SPÂNZURĂȚILOR sau altele?), mai avem și PARAZITII, SARMALELE RECI, ȘUIEPAPARUDE și aşteptăm cu interes alte denumiri de insecte, feluri de mâncare, personaje cu nume epatanțedin folclorul liecărei zone ale țării.

Și, ca să nu se creadă că unii din noi refuză "noul", ei bine, le-aș aminti acestor tineri că iecare star "nemuritor" a socot la vremea lui. Legendarul Elvis, celebrul Jim Harrison, Lou Dega cu al său "Mambo Nr 5", Lenny Kravitz cu "American Woman" au texte amuzante sau gesturi mai puțin obișnuite pe scenă, dar în nici un caz vulgare. La noi, de exemplu, Florian Pittiș și ai săi Colibri au dat și dau exemple de ARTĂ ADEVĂRTĂ (muzică și text).

Oare, în numele libertății totale, cenzura bunului simț a dispărut și ea?

Poate că nu așa ar trebui să gândească și mai-mari TV-urilor de stat sau particulare, care ne oferă trupe ca cele de mai sus până la sațietate, iar cât privește CNA, ar trebui să manifeste acea reacție de respingere a unor asemenea producții, apărând valorile culturii și intervenind întru apărarea bunului gust.

ing. Horia Bârsan

NECESITATEA CUNOAȘTERII ȘI RESPECTĂRII LEGII

Motto: Nemo censemur ignorare Legem

Plecând de la acest principiu existent încă din dreptul roman că "nimeni nu este crezut că nu cunoaște legea", trebuie să facem o mică incursiune în istoria generală a dreptului.

Din cele mai vechi timpuri societatea umană a trebuit să organizeze, să modeleze conduită membrilor săi, astfel încât, atâta conducerea statală, cât și supușii ei să-și ducă la îndeplinire scopurile. Este evident că orânduirea sclavagistă își avea legile caracteristice statului de asuprire a claselor inferioare și mai ales a sclavilor. În Egipt, Mesopotamia și, mai ales, în India au existat adevărate coduri de legi care reglementau o serie foarte întinsă de relații sociale: relații familiare, de proprietate, etc.

Cel mai celebru cod al vechii antichități este codul lui Hamurabbi; în el se găsesc ample reglementări de dreptul familiei și mai ales de drept penal.

Dar, cei care aveau să ducă dreptul pe cele mai înalte culmi ale inteligenței umane au fost romani. Cine a avut, sau cine are curiozitatea să lectureze un tratat de drept roman, va avea surpriza să recunoască existența unor dispoziții legale asemănătoare celor din țara noastră sau din Europa occidentală. Căci se știe, romani, strămoșii noștri, nu numai că au cucerit cu armele cele trei continente, dar au introdus aproape în toate țările supuse, prin Edictul lui Caracalla, în anul 212 d.Hrs., reglementările romane principale (ius civilis).

La noi, înainte de adoptarea în anul 1865, de către marele Domn al Principatelor Unite, Al.I.Cuza, a Codului civil (o variantă foarte apropiată a Codului Napoleon I), a existat o legislație deosebit de importantă și eficace: pravilele lui Vasile Lupu, pravilele lui Matei Basarab, o legislație mult perfectionată pentru sec. XVIII a lui Nicolae Mavrocordat, apoi codurile lui Calimah și a lui Caragea și, nu în ultimul rând, reglementările lui Andronache Donici, în Moldova. Tot în timpul lui Al.I.Cuza s-au introdus Codul penal, Codul Comercial, a fost înființată prima Curte de Conturi.

Această scurtă incursiune în istoria dreptului ne duce la concluzia că, de-alungul vremurilor, oamenii au trebuit să respecte o ordine de drept, chiar dacă aceasta reflectă poziția exclusivistă a claselor avute, dominante. Numai dacă ținem cont că abia după Constituția din 1923, după Marea Unire, s-a introdus votul universal și egal, ne putem face o părere justă despre drepturile și obligațiile cetățenilor.

Prin Constituția din anul 1991 putem spune că s-a revenit, în mare parte, la tradiția europeană a dreptului modern, dar încă suntem departe de ceea ce înseamnă punerea în practică a dispozițiilor înscrise în legea fundamentală.

După Revoluția din decembrie 1989 s-au abrogat o mulțime de legi care îngrädeau în mare parte libertatea omului față de proprietate, conștiință, religie, politică, educație, etc. S-au adus modificări importante în domeniul civil, penal, procesual civil, procesual penal, electoral, religios. De asemenea, s-au adus esențiale modificări și îmbunătățiri în ce privește organizarea Statului de drept. Dar, cele mai importante legi pe care cetățenii acestei țări le-au așteptat și le mai așteaptă sunt cele în legătură cu proprietatea (fie de stat, fie particulară), cu religia, cu

învățământul, cu ocrotirea vieții și a integrității corporale, cu combaterea corupției și a crimei organizate, cu protecția socială, cu garantarea dreptului la muncă, cu dreptul la liberă circulație. Pe parcursul celor aproape zece ani de tranziție, s-a rezimat din plin problema respectării legilor țării, începând cu dispozițiile cuprinse în Constituție, apoi în cele organice, ordinare, speciale, horării de guvern, ordonație de urgență emise de guvern, hotărâri ale Curții Supreme de Justiție, hotărâri ale Curții Constituționale, ale Curții de Conturi, hotărâri ale Consiliilor Locale și a.

Într-un stat de drept, problema primordială este respectarea întocmai și la timp a legilor, la orice nivel și tragerea la răspundere penală, civilă, administrativă a celor ce încalcă dispozițiile legale, mai ales în mod intenționat.

Credem că se impune, mai ales acum când trebuie să intrăm în organismele Europei Occidentale (cu precădere în cele economice), o respectare riguroasă a tuturor legilor în vigoare, începând chiar cu organele puterii de Stat. Dacă la nivel central, începând cu președintele țării, primul ministru, miniștri, senatori și deputați, până la nivelul, conducerilor locale există un respect și o voință clară, nedismulată de a respecta și cunoaște legile țării, progresul este asigurat.

Desigur că, fiecare cetățean, indiferent de poziția lui în societate, este obligat să cunoască și să respecte legea, ordinea de drept. Este în firescul uman ca fiecare să se bucure de cât mai multe drepturi. Încă nenăscută, ființa umană se bucură de anumite drepturi și acestea îi sunt garantate. Dar, pentru a ne bucura de cât mai multe drepturi, este necesar cu prioritate să respectăm obligațiile ce ne revin din dispozițiile legale și din codul de conduită morală. Există un celebru adagiu juridic: tot ce este penal este și moral. Se desprinde de aici o concluzie demnă de toată considerația. Nici o persoană care se comportă normal, civilizat, respectuos față de organele statului, față de proprietate, față de muncă, față de cei mai în vîrstă, față de membrii familiei, față de vecini, colegi de muncă, față de membrii altor culte religioase, etc., nu va avea de suferit rigorile legii penale, cu alte cuvinte nu va deveni infractor.

Doresc să subliniez că locuitorii acestei frumoase zone a țării, recte săceleni, din vremuri străvechi au fost cunoscuți ca oameni muncitori, păstrători de tradiții culturale și religioase și care nu aveau tangență decât foarte rar cu Tribunalul; în viziunea lor instituția era destinată în special celor ce încălcău legea și cu care nu era bine să colaborezi. Lor le era caracteristică munca cinstită, respectarea datinilor, a tradițiilor culturale și religioase.

În condițiile de astăzi însă, când modul de viață s-a schimbat esențial, când infracționalitatea a crescut îngrăitor, se impune o cunoștere cât mai bună a legilor de către toți membrii comunității, astfel încât fiecare cetățean să se bucure în liniste de proprietatea sa, de viața sa, de integritatea sa fizică și intelectuală, să poată contribui din plin, cu propriile forțe, la progresul economic și social al țării.

Avocat
Răsnoiveanu Pavel

Gripa

Gripa este o boală infecțioasă și foarte contagioasă specific umană, dată de virusurile gripale și se caracterizează printr-o evoluție autolimitată, cu febră, alterarea importantă a stării generale și manifestări respiratorii neobligatorii, posibilitatea unei complicații sau forme clinice severe și imunitate specifică durabilă după boală.

ETIOLOGIE. Se cunosc mai multe tipuri de virusuri gripale:

- A-A1 și A2 sunt cele mai patogene și responsabile de cele mai mari epidemii;
- B - întâlnit în colectivități închise;
- C- cel mai puțin patogen.

EPIDEMIOLOGIE. Rezervorul de infecție este strict uman, prin bolnavii cu orice formă de infecție acută. Nu există purtători cronici de virus. Calea de transmitere este aerogenă. Bolnavii elimină virusul prin picături de salivă și secreții respiratorii (tuse și strănut). Receptivitatea este variabilă, în funcție de starea de imunitate individuală. Contagiozitatea este foarte mare. Perioada de contagiozitate a unui bolnav începe cu 1-2 zile înainte de debutul bolii și durează până în convalescență. Poarta de intrare este respiratorie.

TABLOU CLINIC. Incubația este scurtă , 1-3 zile. Boala debutează brusc prin febră, cu sau fără frisoane, cu alterarea marcată a stării generale: stare de rău, céfalee "în cască" sau cu accent în regiunea ochilor (ca orbitalgii, dureri la mobilizarea ochilor), anorexie , degradarea gustului (toate mâncărurile au gust de cretă, chiar și apa devine rea la gust), pierderea poftei de fumat la fumători, grețuri, vărsături și uneori diaree. Intensitatea acestei stări a fost plastic exprimată de celebrul romancier Bernard Shaw, care recunoștea într-o scrisoare că " are gripă și suferă atât de cumplit, că îl vine să se sinucidă ". Această fază durează 5-7zile, cu febra în platou la 39°-40°C și rezistență la antitermicele uzuale. Se pot asocia de la început sau pe parcurs semne de afectare respiratorie (tuse seacă, dispnee, mai rar junghi inspirator).

Convalescența urmează după scăderea febrei și se caracterizează printr-o slăbiciune

deosebită, fatigabilitate, sudorii la eforturi mici, uneori subfebrilitate pe o durată de 7-10 zile . Este vorba și de o diminuare a capacitatii de apărare la infecții, fapt ce favorizează diverse suprainfecții bacteriene respiratorii.

TRATAMENT. Nu există o terapie etiologică.

În formele tipice se vor lua următoarele măsuri:

- repaus la pat în condiții de izolare la domiciliu, într-un microclimat mai puțin solicitant (temperatură și umiditate). Dieta va fi hidrolactozaharată, usoară, cu un accent deosebit pe hidratare (ceaiuri, supe), pentru a favoriza diaforeza (sudorii);
- simptomatic, se administreză antialgice, antiinflamatorii, mai rar antiemetice. Febra este necesară vindecării rapide (este un mijloc de apărare, pentru că virusul nu se multiplică la temperaturi de peste 39° C) și se va combate doar în cazurile în care este factor nociv suplimentar (la copii cu convulsii febrile și la bătrâni);
- terapia suportivă cu vitamine (sucuri de fructe proaspete), vitamina C și calciu.

Formele severe se spitalizează.

PROFILAXIE. Prevenire gripei este dificilă datorită marii variații a virusurilor gripale. Există două tipuri de vaccinuri antigripale:

- tipul de vaccin cu virus viu, atenuat, se administreză prin inhalare sau instilații nazale și este indicat la persoanele cu risc infectios major (personal sanitar, elevi, studenți, care se expun zilnic în condiții de aglomerare). Are eficiență relativă doar asupra tipului cuprins în preparat și durată de câteva luni.
- vaccinul cu virus omorât se administreză persoanelor cu risc vital în caz de infecție (bătrâni, bolnavi cronici, etc.). Are avantajul că în componentă sa pot intra mai multe virusuri, imunitatea este prin anticorpi circulați și are o durată de 1-2 ani. Se administreză intramuscular sau subcutanat, o singură dată. Perioada optimă este octombrie-decembrie a fiecărui an.

Dr. MIRELA ROȘCULEȚ

Rugby

Echipa Precizia, echipa fanion a sportului cu balonul oval din județ

După ce anul trecut competițional, Tânără echipă de rugby săceleeană reușea să

promoveze în primul eșalon al sportului cu balonul oval, elevii antrenorului Radu Pripită și Ion Tuțuianu, directorul tehnic al echipei Precizia, au început programul competițional din această toamnă, în 11 septembrie, cu participarea echipei în primul meci din Cupa României. Deși începutul a fost cu stângul, echipa săceleeană fiind învinsă de mai experimentata echipă sibiană, Kirschbaum, rugby-știi noștri au găsit cadență dorită, învingând Știința Petroșani și Minerul Lupeni. Datorită bunelor rezultate din grupa Cupei României în care au desemnat-o sortii, Tânără echipă săceleeană a reușit calificarea în sferturile de finală. Până în primăvară, când vor avea loc tragerile la sorti și desfășurarea meciurilor din semifinală, sportivilor nu le-a rămas decât să se pregătească pentru a demonstra că locul pe care-l ocupă în primele opt echipe din România nu este întâmplător.

Datorită Campionatului Mondial de rugby, Divizia Națională a început doar în data de 23 octombrie. Deși nou promovată, echipa Precizia a început cu dreptul, învingând cu 23 – 7 echipa Kirschbaum Sibiu. În etapa a doua, mai experimentată, echipa UREMIN Baia Mare a reușit o victorie cu 16 la 10 în fața săcelenilor, pentru ca, în a treia etapă rugby-știi săceleni să se întoarcă cu o victorie de 22 – 15 de la CFR Constanța.

Lotul de jucători este același cu care s-a

reușit promovarea. Singura nouitate la lot este jucătorul Zaharia Liviu care a fost transferat de la UREMIN Baia Mare. În perioada vacanței de iarnă, conducerea S.C. Electroprecizia S.A., împreună cu conducerea tehnică de rugby au în vedere rezolvarea problemelor organizatorice, pregătirea terenului și a vestiarelor pentru retru. În continuare, ing. Boberschi Dan președintele secției și Fătu Paul, organizatorul de competiții, se preocupă de găsirea de noi sponsori. Până în prezent au promis sprijin finanțier Primăria orașului, prin dl. primar Lață Vasile și firma Kraft Jacobs Brașov, prin președintele Jahn Hunter.

Fotbal

Precizia, între declin și stabilizare

Noua ediție a campionatului de fotbal, Divizia B, a avut un început nu prea plăcut pentru fotbalistii săceleni. Un început slab de campionat, în care elevii antrenorului Vasile Gherghe s-au văzut proiectați pe ultimele locuri datorită slabelor rezultate obținute în primele etape, a făcut ca, în urma unei ședințe a Consiliului de Administrație al S.C. Electroprecizia, să fie schimbată conducerea tehnică a echipei.

Începând cu 2 octombrie, de la meciul cu Foresta, la cărma echipei a fost adus antrenorul Ferencz Bajko, care a găsit o echipă debosolată datorită rezultatelor slabe și locului din coada clasamentului. La echipă au fost aduși doi noi jucători: Marșavela Virgil și Nohai Marian de la Dunărea Călărași.

Sub noua baghetă a antrenorului Ferencz Bajko, echipa a reușit cinci meciuri egale în compania echipelor Petrolul Moinești, Cimentul Fieni, Sportul Studențesc, Poiana Câmpina și Midia Năvodari, o înfrângere cu Tractorul Brașov și o victorie cu Chindia Târgoviște.

Dorința noului antrenor este de a aduce încă doi, trei jucători de valoare în vacanța competițională, iar obiectivul propus este de rămânere a echipei în Divizia B.

**Rubrică realizată de
Dan Beșchea**

TABEL NOMINAL

*cu membrii cotizanți ai
Asociației cultural sportive
"Izvorul" - trimestrul IV 1999*

1	Boboc Ghe. Dan	100.000	58	Imre Gabor	15.000	115	Dabija Adrian	10.000	181	Popovici Maria	10.000
2	Costea Dumitru	100.000	59	Ionas Hajnalka	15.000	116	Damian Constantin	10.000	182	Pralăea Radu	10.000
3	Gomolea Dumitru jr.	100.000	60	Jica Gabriela Daniela	15.000	117	Dănescu Catalin	10.000	183	Prosan Nicolae	10.000
4	Butu Traian	50.000	61	Lupu Ștefan	15.000	118	Diaconescu Adrian	10.000	184	Prundean Iuliana	10.000
5	Casapu Ștefan	50.000	62	Necula Dan	15.000	119	Diaconescu Ovidiu	10.000	185	Răglean Floarea	10.000
6	Dogaru Aurel	50.000	63	Pr. Stoicescu Nicolae	15.000	120	Dîrjan Ștefan	10.000	186	Rișnoveanu Ștefan	10.000
7	Dr. Gîrceag Viorel	50.000	64	Rișnoveanu Paul	15.000	121	Dolea Emilia	10.000	187	Rodeanu Bogdan	10.000
8	Filipescu Dan	50.000	65	Tiru Sorin	15.000	122	Donciu Ciprian	10.000	188	Roșculeț Abigail	10.000
9	Jonas Andrei	50.000	66	Vlad Mircea	15.000	123	Durbălău Ștefan	10.000	189	Roșculeț Mirela	10.000
10	Muscă Nicușor	50.000	67	Zangor Lucian	15.000	124	Fătu Paul	10.000	190	Rotboșean Dionisie	10.000
11	Pr. Bădițoiu Ioan	50.000	68	Acsinte Petre	10.000	125	Filip Doina	10.000	191	Samoilă Ion	10.000
12	Roșculeț Claudiu	50.000	69	Agiu Liliana	10.000	126	Filipescu Octavian	10.000	192	Sarafie Ioan	10.000
13	Zavarache Constantin	50.000	70	Albulăt Victor	10.000	127	Florescu Marian	10.000	193	Scripcaru Bogdănel	10.000
14	Cârsteaua Șerban	40.000	71	Alexandrescu Emil	10.000	128	Gabor Lucia	10.000	194	Siserman Eugen	10.000
15	Lungu Constantin	35.000	72	Alexandru Ion	10.000	129	Ghia Petre	10.000	195	Sirbu Corneliu	10.000
16	Bârsan Horia	30.000	73	Andronic Mihaela	10.000	130	Godeanu Roxana	10.000	196	Slaniceanu Aurel	10.000
17	Dima Marcel	30.000	74	Avram Sorin	10.000	131	Gomolea Dumitru	10.000	197	Slaniceanu Bogdan	10.000
18	Eftimie Ioan	30.000	75	Avram Vasile	10.000	132	Grigore Petre	10.000	198	Spârchez Viorel	10.000
19	Grosu Cosmin	30.000	76	Badea Mircea	10.000	133	Grozea Ioan	10.000	199	Spiru Gheorghe	10.000
20	Sălișteanu Vasile	30.000	77	Balea Constantin	10.000	134	Iacob Ciprian	10.000	200	Stanciu Cristian	10.000
21	Simon Robert	30.000	78	Banciă Bebe	10.000	135	Ionescu Gheorghe Nae	10.000	201	Stanciu Florin	10.000
22	Zaharescu Marius	30.000	79	Barbu Mircea	10.000	136	Jerau Gheorghe	10.000	202	Stanciu Vasile	10.000
23	Bobanu Șerban	25.000	80	Barbu Nicolae	10.000	137	Jinga Romulus	10.000	203	Stoian Emilia	10.000
24	Butu Mihai	25.000	81	Barbu Petre	10.000	138	Jipa Dorin	10.000	204	Surducan Gheorghe	10.000
25	Cioroianu Aurelia	25.000	82	Bârsan Teodor	10.000	139	Kapui Elisabeta	10.000	205	Şeitan Adrian	10.000
26	Daneș Dumitru	25.000	83	Bârsan Nicoleta	10.000	140	Lață Viorel	10.000	206	Şerban Corneliu	10.000
27	Lață Vasile	25.000	84	Băiculescu Veronica	10.000	141	Lupu Nicolae	10.000	207	Şerbanescu Adrian	10.000
28	Modest Zamfir	25.000	85	Beciu Ioan	10.000	142	Manea Florin	10.000	208	Şerbanuț Flaviu	10.000
29	Pr. Cornea Ioan	25.000	86	Besoiu Marian	10.000	143	Matepiuc Daniela	10.000	209	Şerbanuț Ioan	10.000
30	Pr. Leb Mircea	25.000	87	Beșchea Dan	10.000	144	Mătase Eugen	10.000	210	Şerbu Adrian	10.000
31	Tomos I. Maria	25.000	88	Beschea Ioan	10.000	145	Mătărea Ovidiu	10.000	211	Şerbu Iulian	10.000
32	Vlad Ioan	25.000	89	Boberschi Dan	10.000	146	Median Gheorghe	10.000	212	Taraș Gelu	10.000
33	Avasilichioaie Ioan	20.000	90	Bobes Gheorghe	10.000	147	Mircioiu Lucian	10.000	213	Taraș Ion	10.000
34	Băieșu Florin	20.000	91	Bobes Ioan	10.000	148	Moldovan Valer	10.000	214	Taraș Mircea	10.000
35	Bălan Nicolae	20.000	92	Bobes Ovidiu	10.000	149	Moraru Mircea	10.000	215	Teacă Mihai	10.000
36	Bucelea Victor	20.000	93	Bobes Gabriel	10.000	150	Moroianu Gheorghe	10.000	216	Teșileanu B. Barbu	10.000
37	Cojocneanu Olimpia	20.000	94	Bogeanu Alexandru	10.000	151	Munteanu Cornel	10.000	217	Teșileanu Costin	10.000
38	Dinu Popa	20.000	95	Brânza Nicolae	10.000	152	Munteanu Gheorghe	10.000	218	Teșileanu Emil	10.000
39	Filipescu Gheorghe	20.000	96	Bratoveanu Valentin	10.000	153	Munteanu Ioan	10.000	219	Tiuță Adriana	10.000
40	Ghinescu Horia	20.000	97	Bucurenciu Alexandru	10.000	154	Munteanu Nicolae	10.000	220	Trîmbițăș Alexe	10.000
41	Gologan Dan	20.000	98	Bucurenciu Ana	10.000	155	Munteanu Ștefan (Sibiu)	10.000	221	Tuțuiu Ioan	10.000
42	Ionel Adrian	20.000	99	Cârstea Vergiliu	10.000	156	Munteanu Valentin	10.000	222	Ulea Angela	10.000
43	Iordache Ioan	20.000	100	Cirica Alexandru	10.000	157	Mutu Gheorghe	10.000	223	Ursu Maria	10.000
44	Lala Elena	20.000	101	Ciobotaru Sergiu	10.000	158	Năpăruș Camelia	10.000	224	Ursu Nicolae	10.000
45	Lață Ioan	20.000	102	Ciulu Mircea Valentin	10.000	159	Neacșu Lucian	10.000	225	Vlad Adriana	10.000
46	Lăcătuș Mariana	20.000	103	Cîrstea Gheorghe	10.000	160	Nechifor Constantin	10.000	226	Vlad I. Adriana	10.000
47	Oprea Ovidiu	20.000	104	Cliniciu Gicu	10.000	161	Necula Stelu	10.000	227	Voinea Dumitru	10.000
48	Peter Sara	20.000	105	Coliban Nicolae	10.000	162	Neguș Gheorghe	10.000	228	Zamfir Bogdan	10.000
49	Popescu Constantin	20.000	106	Coman Jan	10.000	163	Nicoara Florian	10.000	229	Zamfir Dan	10.000
50	Popescu Mihai	20.000	107	Comeș Tiberiu	10.000	164	Nicolescu Alexandru	10.000	230	Zamfir Radu	10.000
51	Robu Adrian	20.000	108	Comșa Cornel	10.000	165	Nicolescu Marinel	10.000	231	Petruțiu Emil	7.500
52	Sabo Viorica	20.000	109	Comșa Eugen	10.000	166	Nistor Mihai	10.000	232	Lodromăneanu Virgil	7.000
53	Taras Octavian	20.000	110	Copacel Vasile	10.000	167	Nițescu Adrian	10.000	233	Ticusăn Gheorghe	6.000
54	Andrei Sorin	15.000	111	Cosma Maria Teodosia	10.000	168	Ocneanu Doru	10.000	234	Abagiș Carmen	5.000
55	Andronic Maria	15.000	112	Costea Ștefan	10.000	169	Ocneanu Luca	10.000	235	Albuleț Aurel	5.000
56	Ene Gheorghe	15.000	113	Crăciunescu Virgil	10.000	170	Onica Ioan	10.000	236	Balica Maria	5.000
57	Ghia Mircea	15.000	114	Cujbă Ilie	10.000	171	Paiș Ioan	10.000	237	Băncilă Nicolae	5.000
						172	Panaete Ion	10.000	238	Banciu Gheorghe	5.000
						173	Pantazică Adriana	10.000	239	Barbu Dan	5.000
						174	Paraipan George	10.000	240	Băieșu Roxana	5.000
						175	Pascu Ion	10.000	241	Bilan Florin	5.000
						176	Percioğlu Constantin	10.000	242	Boghe Viorel	5.000
						177	Plăiașu Constantin	10.000	243	Bozoancă Liliana	5.000
						178	Poenaru Nicolae	10.000	244	Bulat Elena	5.000
						179	Popa Virgil	10.000			
						180	Popescu Nichita	10.000			(continuarea tabelului în pag. 28)

(continuarea tabelului din pag.27)	
245 Bulat Florentin	5.000
246 Butu Elena	5.000
247 Butu Ion	5.000
248 Caian Pandrea Aurel	5.000
249 Carpin Victor	5.000
250 Cenuse Ioan	5.000
251 Ciobanu Gabriela	5.000
252 Cioca Aurelia	5.000
253 Codreanu Elena	5.000
254 Comşa Fulga Stelian	5.000
255 Comşa Traian	5.000
256 Coşerea Vasile	5.000
257 Cristea Alexandru	5.000
258 Csabai Georgeta	5.000
259 David Fănică	5.000
260 Deaconesa Manuela	5.000
261 Debu Gheorghe	5.000
262 Dinca Mariana	5.000
263 Dîrjan Liviu	5.000
264 Drăgan Mircea	5.000
265 Dragosescu Valeriu	5.000
266 Filip Anca	5.000
267 Florescu Gheorghe	5.000
268 Fulga Nicolae	5.000
269 Ghîşoiu Dorin	5.000
270 Giurgiu Traian	5.000
271 Gîdea Aurel	5.000
272 Golofan Flavia	5.000
273 Gologan Gelu	5.000
274 Guiu Ştefan	5.000
275 Guralic Alexandru	5.000
276 Ionescu Nicolae	5.000
277 Iordache Gabriela	5.000
278 Leşescu Mihai	5.000
279 Lupu Florica	5.000
280 Manciu Ioan	5.000
281 Marinache Liviu	5.000
282 Median Valeriu	5.000
283 Moldovan Andronic	5.000
284 Munteanu Dan	5.000
285 Munteanu Vasile	5.000
286 Necula Marioara	5.000
287 Niculescu Nicolae	5.000
288 Nitescu Ion	5.000
289 Orez Ioan	5.000
290 Orjan Ioan	5.000
291 Pasăre Adrian	5.000
292 Poenaru Ovidiu	5.000
293 Radu Gheorghe	5.000
294 Rîmniceanu Emil	5.000
295 Simion Adriana	5.000
296 Slăbiş Gheorghe	5.000
297 Spătaru Maria	5.000
298 Stanciu Ioan	5.000
299 Stoicescu P. Traian	5.000
300 Stoicescu T. Traian	5.000
301 Stroe Constantin	5.000
302 Şendruic Maria	5.000
303 Tudor Gheorghe	5.000
304 Turduj Ioan	5.000
305 Vasilescu Constantin	5.000
306 Zangor Nicolae	5.000
307 Zangor Traian	5.000
308 Zbarcea Maria	5.000

ELECTROPRIVAT S.A.

2212 Săcele - Brasov
str. Parcului 18
phone: 40-068-27.07.83
fax: 40-068-27.19.98
telex: 61285

Cu o experiență de 60 de ani în domeniul și cu un management al calității atestat după normele ISO 9001, societatea noastră este partenerul Dvs., loial pentru:

Produsele sale:

- ECHIPAMENT ELECTRIC - ELECTRONIC AUTO
- MOTOARE ELECTRICE ASINCRONE MONO-TRIFAZATE
- PRODUSE ELECTRO - TEHNICE DE UZ CASNIC ȘI GOSPODĂRESC

Serviciile sale - oferite prin:

- SERVICE AUTO MAGAZIN
- PASAJ COMERCIAL

Telefon: 068/15.09.45
Telefon: 068/15.39.38

Parohia Bisericii Sfânta Adormire, Sata lang, mulțumește armătorilor enoriași care, prin donații, și-a adus contribuția la construirea noalui gard împrejmăitor:

- Costea Damitra - Lața Vasile - Roșcaleț Claudiu - Zavarache Constantin - Manea Maria - Roșcaleț Mirela - Taras Octavian	- Bârsan Horia - Vlad Adriana - Eftimie Ioan - Gomolea Damitra - Gomolea Damitra Jr. - Perdigă Constantin

SPRE ȘTIINȚĂ

- Materialele primite la redacție nu se înapoiază.
- Articolele privitoare la Săcele, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni au prioritate.
- Vom fi recunoscători acelora care ne vor trimite adresele exacte ale ruedelor și prietenilor de origine săceleană pe care îi ar interesa revista noastră.

Coloanele revistei rămân deschise tuturor acelora care, prin articolele lor, înțeleg să contribuie la cunoașterea și progresul acestor meleaguri.

REDACȚIA

MEMENTO:

“ După ce o veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și părinților voștri.”

COLECTIVUL DE REDACTIE

prof. VICTOR CARPIN
ing. TARAS OCTAVIAN
ing. ROŞCULEȚ CLAUDIU
IOAN EFTIMIE
ec. MILU ALEXANDRESCU | ing. DAN ZAMFIR
prof. CUJBĂ ILIE
prof. A.MOLDOVAN
ADRIANA VLAD
Ing. HORIA BÂRSAN
Tehnoredactare: POPESCU BLANKA
Tiraj: 500 exemplare |
|--|--|